

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2018

VERONIKA LELKOVÁ

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

České pohostinství v kontextu zákazu kouření

Veronika Lelková

Bakalářská práce

2018

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Lelková**
Osobní číslo: **H15058**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **České pohostinství v kontextu zákazu kouření**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka se ve své bakalářské práci zaměří na problematiku připravovaného zákona o zákazu kouření v restauračních zařízeních. Ve vybraných restauracích či hospodách studentka zrealizuje výzkum, v průběhu kterého se zaměří na názory na téma zákaz kouření. Studentka bude analyzovat data získaná od provozovatelů restaurací a hostů (kuřáků i nekuřáků). Studentka popíše, jaké změny plánují provozovatelé zavést a čeho se nejvíce obávají. Dále zjistí, jak se změni postoje kuřáků, kteří restaurační zařízení navštěvují pravidelně. Studentka v průběhu svého výzkumu využije zúčastněného pozorování, rozhovorů a dotazníkového šetření.

Text bakalářská práce bude hledat odpověď především na výzkumnou otázku:

Jaké změny plánují provozovatelé restaurací učinit po uplatnění zákona o zákazu kouření?

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Bourdieu, P. 1998. Teorie jednání. Praha: Karolinum.

Gilman, S., Z. Xun 2006. Příběh kouře. Praha: Dybbuk.

Hendl, J. 2005. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál.

Stöckelová, T., Y. A. Ghosh 2013. Etnografie: improvizace v teorii a terénní praxi. Praha: Slon.

Tyler, A. 2000. Drogy v ulicích. Praha: Ivo Železný.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Tomáš Retka

Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2017**

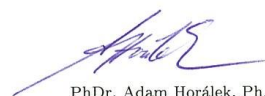
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2018**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne

Veronika Lelková

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Tomáši Retkovi za jeho odbornou pomoc, cenné rady a trpělivost při vedení bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem svým respondentům za jejich vstřícnost a poskytnuté informace. Velké poděkování patří také rodině a přátelům, kteří mě podporovali po celou dobu mého studia.

NÁZEV

České pohostinství v kontextu zákazu kouření

ABSTRAKT

Předložená bakalářská práce se zabývá protikuřáckým zákonem. První kapitola pojednává o základních pojmech, co se kouření týče. Další kapitoly jsou věnovány protikuřáckému zákonu samotnému, jakož i srovnání se situací v ostatních státech Evropské unie. Mimoto se práce dále zaměřuje na různé pohledy na zákaz kouření. Konečně závěr práce shrnuje výsledky kvalitativního výzkumu.

KLÍČOVÁ SLOVA

kouření, cigarety, protikuřácký zákon, omezování, svoboda

TITLE

Czech hospitality in the context of smoking ban

ABSTRACT

The presented bachelor thesis deals with the anti-smoking law. The first chapter discusses the basic concepts concerning smoking. Further chapters are devoted to the anti-smoking law itself, as well as to the comparison with the situation in other countries of the European Union. Besides the thesis also focuses on the different views on the smoking ban. Finally, the conclusion of the thesis summarizes the qualitative research results.

KEYWORDS

smoking, cigarettes, anti-smoking law, restrictions, freedom

OBSAH

1	ÚVOD.....	10
2	METODOLOGIE	11
2.1	Použité metody výzkumu	11
2.2	Lokalita výzkumu	12
2.3	Průběh výzkumu	13
2.4	Etika výzkumu a pozice výzkumnice	14
2.5	Výzkumné otázky	14
2.6	Sběr dat	15
3	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	17
3.1	Historie kouření	17
3.2	Kouření	18
3.3	Další důležité pojmy	20
3.3.1	Nikotin.....	20
3.3.2	Tabák	20
3.3.3	Tabákový kouř.....	21
3.3.4	Dehet	21
3.3.5	Pasivní kouření	22
3.4	Prevalence kouření	23
4	ZÁKON O OCHRANĚ ZDRAVÍ PŘED ŠKODLIVÝMI ÚČINKY NÁVYKOVÝCH LÁTEK ANEB PROTIKUŘÁCKÝ ZÁKON	26
4.1	Část první: Ochrana zdraví před škodlivými účinky návykových látek.....	26
4.2	Část patnáctá: účinnost	28
4.3	Zahrádky	28

5	ZÁKAZ KOUŘENÍ CIGARET V RESTAURAČNÍCH ZAŘÍZENÍCH	
	V ZEMÍCH EU.....	29
6	MOŽNÉ POHLEDY NA ZÁKAZ KOUŘENÍ.....	33
7	INTERPRETACE A VYHODNOCENÍ DAT.....	37
7.1	První část výzkumu	37
7.1.1	Dotazníky	37
7.1.2	Rozhovory	43
7.2	Druhá část výzkumu	45
7.2.1	Dotazníky	45
7.2.2	Rozhovory	51
7.3	Vyhodnocení dat.....	55
8	ZÁVĚR.....	57
9	SEZNAM LITERATURY	59
10	SEZNAM GRAFŮ	63
11	SEZNAM TABULEK.....	64
12	SEZNAM CITOVANÝCH RESPONDENTŮ	65
13	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

1 ÚVOD

Kouření je rozhodně jedním z fenoménů dnešní doby. Tato činnost se řadí mezi největší problémy ve zdravotnictví a postupné zdražování tabákových výrobků vede také k ekonomickým potížím jedinců, kteří jsou závislí na kouření tabáku. Náš stát se proto rozhodl učinit razantní krok a tak vznikl protikuřácký zákon. Jedná se o téma, které je velmi diskutované a celospolečenské. Tento zákon nabyl své účinnosti 31. května 2017. Téma pro svou bakalářskou práci s názvem „České pohostinství v kontextu zákazu kouření“ jsem si vybrala hlavně pro jeho aktuálnost.

První kapitola mé práce se týká metodologie. Popsala jsem použité metody, lokalitu svého výzkumu, průběh, vyhodnocení a další podstatné věci, které se mého výzkumu týkají. V druhé kapitole své práce jsem zmínila, co vůbec samotné kouření je, vysvětlila pojmy, jako jsou tabák, nikotin, dehet a několik dalších oblastí, které s kouřením cigaret souvisejí a systematicky na něj navazují. Ve třetí kapitole jsem se zabývala samotným protikuřáckým zákonem a na co vše se zaměřuje. Čtvrtá kapitola je věnována srovnání České republiky se státy Evropské unie v kontextu zákazu kouření v restauracích. Pátá kapitola pojednává o mém osobním názoru a možných pohledech na tento zákon. Další kapitola je věnována interpretaci a vyhodnocení dat. V závěru jsou uvedeny odpovědi na mé výzkumné otázky. Průběžně jsem text doplňovala nasbíranými daty. K získání dat jsem použila více výzkumných metod.

Mým cílem bylo zjistit postoje provozovatelů restauračních zařízení k tomuto konkrétnímu zákonu před jeho platností a dále, jak se po nabytí účinnosti změnil chod jejich podniků. Dále jsem se pokusila zjistit, jak protikuřácký zákon ovlivnil občany, kteří navštěvují restaurace či hospody, a také jejich názor na celý tento zákon.

2 METODOLOGIE

„Metodologie je nauka o metodách vědy, resp. teorie jejich metod, zahrnující i jejich zkoumání, kritická hodnocení a zobecnění“ (Reichel 2009: 17).

2.1 Použité metody výzkumu

Pro vypracování své bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní výzkum. „Kvalitativní výzkumník vybírá na začátku výzkumu téma a určí základní výzkumné otázky. Otázky může modifikovat nebo doplňovat v průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat“ (Hendl 2008: 48). Tento výzkum je typický delším kontaktem s určitým terénem, kde probíhá sběr dat a následuje jejich formulace (Reichel 2009: 40-41).

Ke sběru dat jsem použila metodu zúčastněného pozorování. „Zúčastněným pozorováním je možné popsat, co se děje, kdo nebo co se účastní dění, kdy a kde se věci dějí, jak se objevují a proč“ (Hendl 2008: 193). Během svého pozorování jsem seděla u jednoho stolu s návštěvníky podniku a mohla sledovat i okolní obsazené stoly. Cílem mého pozorování bylo zjistit, jak kouření ovlivňuje chování lidí, jak to ovlivňuje jejich „zasedací pořádek“, v jaký čas chodí ven, aby si mohli zapálit svou cigaretu, zda s nimi chodí i nekuřáci a podobně. Samozřejmě jsem si během pozorování dělala i terénní poznámky, ty představují záznamy o minulých událostech, které jsou určeny jen pro jednoho čtenáře, a to konkrétně pro mě. Pomáhají k oživení minulých událostí, které pro mě byly důležité a nemohla jsem si na ně zpětně vzpomenout (Stöckelová a Ghosh 2013: 17).

Další použitou metodou pro získání dat byl polostrukturovaný rozhovor. Předem jsem si připravila otázky, na které jsem chtěla znát odpověď. Při rozhovorech jsem nemusela dodržovat jejich pořadí. Mým cílem bylo získat odpověď na všechny připravené dotazy a během dialogu jsem si pomohla i dalšími otázkami, které mě napadly a byly vhodné (Reichel 2009: 111). Rozhovory probíhaly především s provozovateli podniků.

Poslední použitou metodou bylo dotazníkové šetření. Tuto metodu jsem prováděla ve třech zmíněných podnicích, kde mi návštěvníci dotazníky ochotně vyplňovali.

2.2 Lokalita výzkumu

Pro svůj výzkum jsem si vybrala tři restaurační zařízení v podkrkonošském městě, ve kterém žije přibližně šestnáct tisíc obyvatel. Zvolené podniky jsem si vybírala kvůli vzájemné odlišnosti. Rozdílnost podniků je pro mě důležitá, protože je navštěvují různé typy lidí, kteří se od sebe liší, zejména věkově, a to mi přineslo mnoho různých názorů na tento zákon.

První podnik je klasická hospoda, kam chodí chlapi skoro každý den sledovat sport v televizi, hrát šipky nebo kulečnick. Samozřejmě tuto menší hospůdku navštěvují i ženy. Klientela se v této pivnici prakticky nemění. Je to přesně takové prostředí, kde je pro většinu Čechů těžké představit si, že by se nekouřilo.

Druhým vybraným podnikem je restaurace v centru města, která byla před platností zákona rozdělena na kuřáckou a nekuřáckou část a v době obědů se nemohlo kouřit v celém prostoru. Je hojně navštěvovaná, jak přes obědy, tak i ve večerních hodinách. Vyniká skvělou českou kuchyní a pivem z tanku. Uskutečňují se tam soukromé oslavy, promoce, rauty, firemní akce a další. Pro tyto události je k dispozici i salónek či možnost zamluvit si celou restauraci.

Třetím a posledním zvoleným podnikem je sportovní bar s restaurací, který je hojně navštěvován hlavně o víkendech, kdy tam pravidelně probíhají i diskotéky. Je to centrum zábavního vyžití, jak pro mladé, tak i starší osoby. Lidé si tam mohou zahrát kulečnick, šipky, stolní fotbal a nacházejí se zde i bowlingové dráhy. Jedná se o skvělý prostor pro stužkovací večírky, firemní a další soukromé akce.

2.3 Průběh výzkumu

Můj výzkum byl rozdělen na dvě časové etapy. V květnu 2017 jsem se nejdříve zaměřila na problematiku připravovaného zákona o zákazu kouření v restauračních zařízeních. Ve vybraných restauracích či hospodách jsem zrealizovala výzkum, v jehož průběhu jsem sledovala názory na téma zákaz kouření. Díky rozhovorům jsem zjistila, jaké změny plánovali provozovatelé zavést a čeho se nejvíce obávali. Dále jsem se pomocí dotazníků pokusila zjistit, jaký mají návštěvníci zmíněných podniků názor na připravovaný zákon a jakou změnu očekávají.

Poté jsem pomocí stejných metod provedla výzkum znovu, a to s odstupem několika měsíců, konkrétně v prosinci, lednu a únoru. V centru mého zájmu byly opět názory na protikuřácký zákon. Změna byla v tom, že jsem od provozovatelů zjistila, jestli se jejich obavy naplnily, nebo ne, a jak jim zavedené změny fungují (pokud nějaké udělali) či jim uplynulá doba přispěla k nějaké nové myšlence, kterou budou chtít postupem času zrealizovat. V dotazníkovém šetření jsem zjistila, jak se změnilo chování lidí, konkrétně v tom, zda omezili kouření nebo omezili návštěvnost restaurací či hospod nebo situaci řešili jinak. V dotazníku mě nejvíce zajímala otázka, zda se změnil jejich názor na tento určitý zákon. V tomto období jsem uskutečnila i polostruktované rozhovory s návštěvníky zmíněných podniků.

Dalším důvodem pro výběr těchto podniků byl snadný přístup k získání informací, protože se se všemi třemi provozovateli zmíněných podniků osobně znám, a sběr dat pro mě tedy nebyl velkým problémem. Se vším mi vycházeli vstříc, za což jim jsem velmi vděčná.

Ke konci mého výzkumu se mi naskytl možnost provést rozhovor s provozovatelkou jedné menší kavárny. Jedná se o kuřácký podnik, který je přes den kavárnou a ve večerních hodinách spíše hospůdkou. Tomu také odpovídá otevírací doba, která je v týdnu do 22:00 a o víkendech a v létě, kvůli vysoké obsazenosti zahrádky, variabilní. Rozhodla jsem se uskutečnit rozhovor z toho důvodu, že po nabytí účinnosti zákona nebyl zákaz kouření dodržován.

2.4 Etika výzkumu a pozice výzkumnice

Všechna nasbíraná data jsou anonymní. Nezmínila jsem jak jméno města, ve kterém se zkoumané podniky nacházejí, tak ani jména podniků, jména provozovatelů, všechny dotazníky a rozhovory byly také anonymní. Na tento zákon o zákazu kouření mám svůj názor, který jsem si nechala jen pro sebe a snažila jsem se být objektivní. Občas se mnou lidé, kteří vyplňovali dotazníky, chtěli vést rozhovor na toto téma a zjistit tak i můj postoj. Přiznávám, že jsem se párkrát s jejich názory neztotožňovala, někdy jsem vyvolala i nepříjemné diskuze mezi hosty, ale mně samotné se vždy podařilo být nad věcí a bouřlivým rozhovorům jsem se vyhýbala. Na druhou stranu jsem díky těmto diskuzím získala dobrovolníky k rozhovorům, o kterých se zmiňuji v jiné podkapitole (2.6 „Sběr dat“).

„Sám sebe výzkumník využívá jako nástroj k modelování situace. Základním výzkumným postojem není manipulace s lidmi, ale kreativní spoluvytváření výzkumné situace tak, aby byl stále sledován žádoucí cíl, avšak bez nároku na stejný (či předem vymyšlený a připravený) způsob, jak k tomuto cíli dospět“ (Mioviský 2006: 73).

2.5 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky se zaměřovaly hlavně na změny v restauračních zařízeních, které byly uskutečněny před nabytím a následně po nabytí účinnosti zákona. První dvě otázky se týkaly provozovatelů a jejich podniků a poslední, třetí otázka, se věnovala návštěvníkům zmíněných podniků. Pro svou práci jsem si vydefinovala tři výzkumné otázky:

- 1) *Jaké změny plánují provozovatelé restaurací učinit po uplatnění zákona o zákazu kouření?*
- 2) *Jakým způsobem ovlivnil zákaz kouření návštěvnost a tržby ve sledovaných podnicích?*
- 3) *Jaký je názor návštěvníků zmíněných podniků na zákon o zákazu kouření?*

2.6 Sběr dat

Data pro můj výzkum byla získávána různými metodami v květnu roku 2017 a následně v prosinci 2017 a v lednu a únoru 2018.

Sběr informací od kuřáků a nekuřáků formou dotazníkového šetření probíhal ve třech popsaných podnicích. V prvním kole tohoto šetření bylo rozdáno 70 dotazníků. Pro kuřáky bylo připraveno 9 otázek, z toho 6 otázek uzavřených¹, mezi nimi 1 otázka s možností dopsat své odůvodnění odpovědi, a 3 otázky otevřené². Nekuřáků se týkalo 6 otázek, z toho byly 4 otázky uzavřené, mezi nimi 1 s možností dopsat své odůvodnění odpovědi, a 2 otázky otevřené. Návratnost byla 100%. Na dotazníky jsem si v podnicích vždy počkala, proto jsem dosáhla maximální návratnosti. Rozhovory probíhaly s provozovateli vybraných restauračních zařízení. Rozhovory dle požadavků dotazovaných nebyly nahrávány.

V druhém kole bylo rozdáno také 70 dotazníků. Pro kuřáky bylo připraveno 7 otázek. 5 otázek bylo uzavřených, z toho 1 s možností dopsat své zdůvodnění odpovědi, a 2 otázky otevřené. Pro nekuřáky bylo opět 6 otázek, z toho 4 otázky uzavřené a 2 otevřené. Návratnost dotazníků byla také 100%. Vzory dotazníků uvádím v příloze. Rozhovory probíhaly s provozovateli a také s hosty těchto podniků. Rozhovory s provozovateli dle požadavků nebyly nahrávány.

I přesto, že dotazníkové šetření probíhalo pouze ve třech zkoumaných podnicích, nepodařilo se mi získat stejný vzorek respondentů. Podařilo se mi rozdat alespoň stejný počet dotazníků v obou časových etapách, a to tak, že v pivnici bylo rozdáno a vyplněno 20 dotazníků, v restauraci také 20 a 30 dotazníků v restauraci, které je spojena se sportovním barem. Zde jich bylo nejvíce kvůli nejvyšší návštěvnosti a největšímu prostoru. Jsem si vědoma,

---

¹ Výběr odpovědi z více variant

² Otázka požadující vlastní odpověď dotazovaného

že to výsledky mohlo ovlivnit, ale kvůli vyššímu číslu dotazníků jsem se rozhodla pouze pro stejný počet respondentů a stejný počet dotazníků rozdávaných v podnicích.

Pro výběr hostů za účelem rozhovoru jsem použila metodu příležitostného výběru výzkumného souboru. Spočívá to hlavně v improvizaci a využívání situací k navazování konverzací (Miovský 2006: 135). Já jsem své účastníky k rozhovorům získávala díky dotazníkům. Většina lidí o tomto tématu začala vést diskuzi u stolu se svými přáteli nebo přímo se mnou a já je následně požádala, jestli mi neposkytnou i v blízké době soukromý rozhovor na toto téma. Rozhovory byly se schválením nahrávány, ale na přání byla zaručena anonymita.

3 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Má bakalářská práce se především zabývá protikuřáckým zákonem, ale k tomu neodmyslitelně patří činnost, která se nazývá kouření. V následujících podkapitolách jsem velmi stručně přiblížila historii kouření a dále se věnovala tomu, co samotné kouření cigaret znamená, a poté se zabývala složkami, které cigarety obsahují. Vysvětlila jsem rozdíl mezi pasivním a aktivním kouřením a také se věnovala prevalenci kouření v České republice.

3.1 Historie kouření

Kouření vzniklo v Americe, která je označována jako kolébka tabáku. Vyvinulo se z náboženského kultu indiánů, kteří při rozdmýchávání „svatých“ ohňů nasávali voňavý dým z tabákových listů. Postupem času si na něj zvykli natolik, až se z toho stala jejich vášeň. Tuto skutečnost potvrzují dochované památky indiánského kmene Mayů. Objevení nového světadílu v roce 1492 napomohlo k rozšíření kouření do Evropy. První zprávy o tabáku byly dovezeny Kolumbovou výpravou. V naší zemi se kouření značně rozšířilo po třicetileté válce. Po nějaké době se začali objevovat odpůrci tabáku a začaly vznikat různé zákony, byly zaváděny tělesné tresty a dokonce i popravy. I přes veškerou snahu se kouření tabáku nepodařilo zastavit (Novák 1980: 8-11). V roce 1881 byl v Americe vynalezen stroj na výrobu cigaret. S rychlejší výrobou cigaret stoupla také popularita tohoto výrobku. Tabáková epidemie začala s dvacátým stoletím, během něhož tabák zabil více lidí než obě světové války dohromady, přibližně 100 milionů lidí (Králíková a Kozák 2003: 12). „Kouření se stává významným a závažným problémem zdravotnickým, ale i celospolečenským nejen u nás, ale i ve světě. Podle odhadů WHO³ tvoří kuřáci asi jednu třetinu dospělé populace, zvyšuje se prevalence kuřáctví v mladších věkových skupinách u obou pohlaví“ (Kernová a Kebza 2003: 19).

---

³ WHO - Světová zdravotnická organizace

3.2 Kouření

Většina z nás se ve svém životě setkala s kuřákem. Vidět, jak si dotyčná osoba vytahuje cigaretu z krabičky, pomalu jí vkládá do svých úst, zapaluje ji a po pár vteřinách vyfoukne kouř, je v dnešní době jev, se kterým se setkáváme téměř na každém rohu.

Kouření cigaret, vedoucí k závislosti, je především naučené chování. Rozlišujeme různé typy závislosti na tabáku. První typ je závislost sociální. To znamená, že kouření provádíme jen ve společnosti určitých lidí. Tato činnost nám může pomoci při sblížení, navazování společného tématu, překonávání rozpaků a podobně. Ke kouření cigaret si utváříme také vazbu psychickou. Tato závislost může člověku vytvářet určitý rituál, který je u každého člověka jiný. Může to být pravidelná cigareta při kávě, po jídle, po práci a tak dále. Cigareta se zkrátka stala součástí životního stylu kuřáka. Další závislost je fyzická, závislost na jedné látce, v tomto případě se jedná o nikotin (Králiková a Kozák 2003: 23-24).

V dnešní době si své okolí bez kouření téměř nedokážeme představit. Lidé kouří tabák, ale také mnoho dalších složek, které cigarety obsahují. Proč vůbec lidé začínají kouřit? Většinou se jedná o rituál z donucení. Vždy nás ke kouření někdo přivede, nikdy nezačneme, že nás to samotné napadne. Zkrátka nechceme vyčnívat, naopak chceme zapadnout mezi naše přátele a tato činnost nám pomůže k lepšímu začlenění (Gilman a Xun, 2006: 11-140). Kouření je rizikový faktor, který negativně ovlivňuje zdraví člověka. Proč se i tak kouří? Kouření mírní strach i stres. Cigarety nám navozují pocit uvolnění a příjemný požitek (Bartlová 1997: 3).

Já osobně jsem nekuřák, ale říkám si, proč tomu tak je, vždyť cigarety se zdají jako kouzelná věc, která pomáhá člověku odbourat špatné pocity a dokáže nám přivodit ty příjemné. Nebo tak vypadají jen na první pohled? „Kouření tabáku je nejzávažnějším známým a preventabilním rizikovým faktorem ovlivňujícím vznik, rozvoj a průběh nemocí oběhové soustavy a nádorových onemocnění“ (Sovinová a Csémy 2004: 4).

Rakovina plic, zánět průdušek nebo chronické plicní onemocnění a srdeční nebo cévní onemocnění patří mezi čtyři největší rizika kuřáka, ale existuje ještě několik dalších onemocnění, které vznikají kvůli kouření a mohou vést až k úmrtí (Tyler 2000: 350). „Úmrtnost kuřáků cigaret je v průměru o 30 až 80 % vyšší než nekuřáků. Nejvyšší je tento rozdíl u mužů ve věku 45 až 54 let. Úmrtnost žen je nižší; snad proto, že ženy začínají kouřit později, kouří méně a neinhaly tolik kouř“ (Novák 1980: 23).

Ze začátku se kouření cigaret jevílo jako činnost, kterou by měl vykonávat snad každý z nás. Ovšem všechno má svá pozitiva a negativa. Co nás může zbavit stresu, uvolní nás, pomůže navázat společné téma mezi cizími lidmi a přinese klid na duši tak snadno a rychle? Cigareta. Vážná onemocnění, vyšší úmrtnost kuřáků, utrácení za něco, co spouště lidem přijde odpudivé a zbytečné, to nám způsobuje ta samá věc, cigareta. Bohužel si plno lidí vybuduje závislost, které je těžké se zbavit.

Bez braní zřetele na všechny lidské pokusy s kouřením přestat či ho omezit, se v České republice v roce 1995 vykouřilo 25 miliard cigaret, což je v průměru 2 422 cigaret na jednu osobu (Bartlová 1997: 3). Je až překvapující, že takové číslo vypovídá pouze o jednom roku.

O dvacet let později, tedy v roce 2015, ke kterému máme poslední získané statistiky, vychází v průměru 2 010 cigaret na jednu osobu. Znamená to, že se vykouřilo přibližně 21 miliard cigaret. Z těchto počtů nám vychází, že kouření cigaret se postupně snižuje (Česko v datech 2017).

3.3 Další důležité pojmy

3.3.1 Nikotin

Nikotin obsažený v tabáku je hlavní příčinou vzniku závislosti. Nikotin je droga, která může mít na jedné straně určité uklidňující působení a pomáhat ke koncentraci, ale na druhé straně neprospívá organismu (Bartlová 1997: 3-4).

Čistý nikotin patří mezi nejvíce toxické jedy. Stačí jen pár kapek na jazyk a během několika minut může být člověk usmrčen. Množství nikotinu, které cigarety obsahují, působí pouze jako budivá látka, která nám mírně zvyšuje srdeční tep a také krevní tlak. „Nikotin se nachází pouze v tabákových rostlinách a do těla kuřáka se dostává ve formě drobných kapiček dehtu, který je vdechován s kouřem. Běžná cigareta poskytuje přibližně 2 mg drogy, ale do krve – a tou pak do mozku – se dostává množství ještě nižší. Za smrtelnou dávku se považuje asi 60 mg nikotinu v čistém stavu“ (Tyler 2000: 344).

3.3.2 Tabák

Tabák je jistě neodmyslitelnou součástí cigarety. Jedná se o rostlinu z čeledě lilkovitých rodu *Nicotiana*, která dosahuje až třímetrové výšky. Pochází z Ameriky. Je pěstována především v mírném pásmu. Mezi nejvíce populární a vhodné druhy ke kouření patří *Nicotiana tabacum* (tabák virginský) a *Nicotiana rustica* (tabák selský). Sklizené listy se nejdříve musí usušit a poté se fermentují a proměňují se na rozřezané třásně, které jsou ideální na kuřácký tabák, ovšem může nabývat různých podob. Tabák neslouží pouze pro využití v cigaretách, ale také v doutnících, dýmkách nebo slouží i jako šňupací či žvýkácký tabák (Hrych 1995: 17-169).

3.3.3 Tabákový kouř

„Kouř uspokojuje naši touhu po příjemných vůních, ohřívá nám kůži, uklidňuje duši, léčí naše smutky a vrací nám sladké vzpomínky na dětství“ (Gilman a Xun, 2006: 11).

Tabákový kouř vzniká nedostatečným spalováním tabáku, které je ovlivňováno mnoha faktory. Mezi nejvíce ovlivňující faktory můžeme řadit nedostatečný přívod kyslíku, klesající teplotu během kouření cigarety a výskyt málo vznětlivých složek tabákových listů. Dá se říci, že se jedná o směs plynů, nekondenzovaných par tekutých i pevných částic (Novák 1980: 14).

Oxid uhelnatý vazbou na hemoglobin (červené krevní barvivo) snižuje přenos kyslíku v těle, a vzniká tak nepotřebný karboxyhemoglobin. Jeho chronickým působením se negativně ovlivňuje nervový a srdečněcévní systém a důsledkem jsou hojné zdravotní problémy, protože dochází k nedostatečnému zásobování tkání kyslíkem. Srdce a mozek patří mezi orgány, které ho nejvíce potřebují. Kvůli tomuto nedostatku kyslíku se snižuje například výkonnost a funkční schopnost (Bartlová 1997: 4).

Tabákový kouř a s ním spojený zápach se v ovzduší udržuje delší dobu. Nečistota z cigaret se zachycuje například na záclonách nebo mohou zežloutnout světlé dlaždičky. Ze zkušenosti je nám známo, že kuřáci v domácnosti tento zápach nepocítují a nevnímají ani nečistotu způsobenou kouřem (Novák 1980: 73).

3.3.4 Dehet

Součástí kouře je dehet. Jedná se o tmavou melasovitou hmotu, která vzniká při chladnutí a zhušťování kouře. Díky této látce pocítuje kuřák chuť a vůni. Jejím záporem je rakovinotvorný účinek. Tato látka by mohla být odstraněna pěstováním speciálních odrůd a pečlivou filtrací, ale jednalo by se o složku bez příchutě a vůně, tudíž by byl vdechován jen teplý vzduch, což by určitě ubralo na popularitě cigaret (Tyler 2000: 343-344).

3.3.5 Pasivní kouření

Překvapuje vás, proč kašlete v místnosti, kde se nacházejí kuřáci? Je to z toho důvodu, že ve skutečnosti kouříte také. Nazývá se to „pasivní“, čili nedobrovolné kouření. Jednoduše řečeno, sdílíte kouř těch, kteří kolem vás kouří, ať chcete, nebo nechcete (Bartlová 1997: 5).

„Pro pasivní kouření se i v české literatuře používá zkratka ETS (environmental tobacco smoke). ETS je směsí chemických látek, které vznikají během procesu hoření tabákových výrobků. Hlavní složkou je „side-stream smoke“ neboli vedlejší proud kouře, který pochází z času mezi dvěma potáhnutími doutnajícího tabákového výrobku. Dalšími složkami je hlavní proud kouře, který vdechuje kuřák, a složky difundující přes vrchní vrstvu cigarety“ (Langrová 2004: 4-5).

Pasivní kouření má okamžitý i dlouhodobý vliv na náš organismus. Mezi okamžité příznaky patří podráždění nosu, očí, hrdla a plic. U citlivějších nekuřáků může způsobovat bolesti hlavy, pocity nevolnosti nebo závratě. Dále také může zdravotně ohrožovat srdce a způsobuje zvýšení rizika výskytu nádorových onemocnění. Mezi nejvíce zranitelné ve spojitosti s pasivním kouřením jsou malé děti. Kouření těhotných žen či jejich pasivní kuřáctví můžeme řadit mezi faktory k syndromu náhlého úmrtí kojenců. Trávení času dětí v prostorách, kde se kouří, může vést k vyššímu výskytu onemocnění, například k zánětu průdušek (Kernová a Kebza 2004: 23).

Protikladem pasivního kuřáka je aktivní kuřák. Již z názvu je jasné, že se jedná o člověka, který kouří cigarety dobrovolně a inhaluje škodlivé látky přímo do svého těla.

3.4 Prevalence kouření

„Prevalence je zastoupení či výskyt určitého jevu či onemocnění v populaci (obvykle se udává v procentech jako podíl počtu těch, kterých se jev týká, vůči celkovému počtu osob ve sledované kategorii), a incidenci, tedy počet nových případů nějakého onemocnění za určité období, obvykle za rok. Statistické údaje jsou rutinně shromažďovány v rámci Národního zdravotnického informačního systému (NZIS).“ Kouření je jedním z mnoha rizikových faktorů ovlivňujících zdravotní stav člověka a šetření nám umožňují tento vztah sledovat. Od roku 1993 provádí ÚZIS⁴ v tříletém intervalu výběrová dotazníková šetření a od roku 2008 v České republice pravidelně probíhají v pětiletém intervalu výběrová šetření stejně jako v dalších zemích Evropské unie (Janečková a Hnilicová 2009: 38-52).

V mnoho vyspělých zemích je kouření cigaret považováno za jednu z nezávažnějších příčin úmrtí, současně užívání tabáku přispívá k mnoha chronickým onemocněním. Jedná se o širokou škálu onemocnění, jejichž léčba může být také velmi nákladná po finanční stránce. Lidé bohužel nepřestávají kouřit, kuřáctví se stalo celosvětovou pandemií. Světová zdravotnická organizace (WHO) vypracovala instrukce, jejichž cílem je bojovat s touto pandemií a zabránit závažným zdravotním problémům, které s kouřením souvisejí. Východiskem je monitorování spotřeby tabáku a politik prevence (Váňová, Skývová a Csémy 2017: 1-34).

V České republice se těmito šetřeními zabývá nejčastěji Státní zdravotní ústav⁵.

Studie *Užívání tabáku a alkoholu v České republice 2012* zjistila, že v dospělé populaci bylo v roce 2012 celkem 31,3 % kuřáků. Z toho téměř tři čtvrtiny (23,1 %) představovali kuřáci, kteří vykouří alespoň jeden tabákový výrobek každý den (Sovinová a Csémy 2013: 27).

---

⁴ Ústav zdravotnických informací a statistiky

⁵ Státní zdravotní ústav je příspěvkovou organizací ministerstva zdravotnictví

V dospělé populaci bylo v České republice v roce 2013 celkem 29,9 % kuřáků. Z toho téměř tři čtvrtiny představovali kuřáci kouřící nejméně jednu cigaretu denně. Porovnáním dat mezi oběma roky je možné prohlásit, že došlo k jen nevelkému poklesu prevalence kuřáctví (Csémy, Sovinová a Sadílek 2014: 14).

V České republice bylo v roce 2014 mezi dospělými 31,4 % kuřáků. Z toho téměř tři čtvrtiny (23,5 %) tvořili kuřáci kouřící nejméně jednu cigaretu denně (Sovinová a Csémy 2015: 32).

Výsledkem studie bylo zjištění, že kuřáci tvořili v roce 2015 24,1% dospělé populace, což ukazuje na statisticky významné snížení oproti roku 2014 (Sovinová a Csémy 2016: 18).

V České republice v roce 2016 bylo celkem 28,6 % kuřáků. Z toho téměř tři čtvrtiny (19,6 %) představovali kuřáci kouřící nejméně jednu cigaretu denně. Oproti roku 2015 byl zaznamenán téměř desetiprocentní nárůst. Na druhou stranu došlo k poklesu počtu lidí, kteří byli vystaveni tabákovému kouři ve svých domovech, a to z jedné čtvrtiny do roku 2016 na jednu pětinu v roce 2016 (Váňová, Skývová a Csémy 2017: 1-34).

Zmíněné výzkumy probíhaly vždy u lidí nad 15 let a dále byli respondenti vybíráni podle věku a pohlaví. Složení vybraného souboru je též podle krajů České republiky.

Studie také prokázaly, že muži vykouří více cigaret než ženy. Maximum vykouřených cigaret denně u žen je z drtivé většiny minimum vykouřených cigaret denně u mužů (Váňová, Skývová a Csémy 2017: 1-34).

WHO mimo jiné uvádí, že zákaz kouření snižuje respirační příznaky a například ve Skotsku se prokázal 26% pokles problémů dýchacích cest u barmanů. Dále také tvrdí, že v nekuřáckých domácnostech je větší pravděpodobnost, že dospívající nebudou v budoucnosti kouřit. Pokud je tomu naopak, je dvakrát větší šance, že dospívající začnou kouřit (who report on the global tobacco epidemic 2009).

Zákaz kouření v restauracích by také mohl vést k dalšímu snížení počtu aktivních kuřáků. Pokud je hlavním posláním zákona o zákazu kouření ochránit zdraví nekuřáků, dospěje náš stát k zákonu o zákazu kouření i v domácnostech? Zemí se zákony o zákazu kouření stále přibývá, ať se jedná o zákaz kouření v restauracích, v barech, na sportovištích, na pracovištích a dalších místech, budou v budoucnu mezi tyto prostory patřit i naše domovy? Povede tohle vše k naprostému vymýcení cigaret na našem území? Tím by se rozhodně radikálním způsobem dosáhlo cíle. Bude Česká republika následovat dva asijské státy v úplném zákazu kouření? Jedná se o vnitrozemský stát Bhútán, kde platí zákaz kouření a prodej cigaret od roku 2004 (Kryzánek 2004), a dalším státem je Turkmenistán, kde prezident zakázal prodej tabákových výrobků na celostátní úrovni v roce 2016 (ČTK 2016).

4 ZÁKON O OCHRANĚ ZDRAVÍ PŘED ŠKODLIVÝMI ÚČINKY NÁVYKOVÝCH LÁTEK ANEB PROTIKUŘÁCKÝ ZÁKON

Mnohokrát jsem zmínila protikuřácký zákon a konečně se dostávám k přesnému znění a vysvětlení. Většina lidí zná tento zákon jako protikuřácký. To je spíše mediální zkratka. „Úplné znění zákona: č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 183/2017 Sb.“ (Úplné znění 2017: 141). Netýká se pouze zákazu kouření, ale i omezení tabákových výrobků, elektronických cigaret atd., ale i alkoholických nápojů. Účelem zákazu je především ochrana zdraví jedinců. Tento zákon má více částí, konkrétně patnáct, já se zaměřím pouze na úseky, které se týkají tabákových výrobků v prostoru restauračních zařízení.

4.1 Část první: Ochrana zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Zmíněné předpisy v části první se týkají především vymezení pojmů, omezení dostupnosti tabákových výrobků, zákazu kouření a přestupků fyzických a podnikajících osob. V této části se samozřejmě nachází více předpisů, ale já se zaměřuji pouze na tabákové výrobky a s nimi spojené restaurační zařízení. Některá znění jsou zkrácená, ale významově či účelově se nemění.

Obecnému ustanovení se věnuje hlava I podle § 1 předmět úpravy: Tento zákon upravuje opatření k ochraně zdraví před škodami způsobenými užíváním návykových látek a působnost správních úřadů a územních samosprávných celků při přijímání a provádění opatření podle tohoto zákona.⁶

---

⁶ Veškeré použité informace, které jsou uvedeny v této podkapitole, jsou čerpány a upraveny z: Úplné znění 2017, strany 141-154.

Pro účely tohoto zákona se rozumí § 2 písm. a) návykovou látkou tabák, jehož užívání může vést nebo se podílet na vzniku a rozvoji duševních poruch a poruch chování, § 2 písm. b) tabákovým výrobkem výrobek, který může být užíván a obsahuje, byť částečně, tabák, ať už geneticky upravený nebo neupravený, § 2 písm. i) provozovnou stravovacích služeb prostor potravinářského podniku, v němž je provozována stravovací služba zahrnující podávání pokrmů určených k přímé spotřebě v této provozovně.

Hlava II §3 se zabývá zákazem prodeje tabákových výrobků. (1) Zakazuje se prodávat tabákové výrobky mimo provozovnu stravovacích služeb. (3) Zakazuje se prodávat tabákové výrobky prostřednictvím prodejního automatu, nelze-li vyloučit prodej těchto výrobků osobě mladší 18 let; za tím účelem musí prodejce prodávající prostřednictvím automatu zajistit ověření věku kupujícího osobou k tomu určenou. (4) Zakazuje se prodávat nebo podávat tabákové výrobky osobě mladší 18 let.

Dále hlava II uvádí zákaz kouření podle § 8 písm. a) ve veřejnosti volně přístupném vnitřním prostoru, s výjimkou stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření, § 8 písm. k) ve vnitřním prostoru provozovny stravovacích služeb, s výjimkou užívání vodních dýmek.

Zjistí-li podle § 9 bod (1) provozovatel provozovny stravovacích služeb, kde je kouření zakázáno, porušení tohoto zákazu, je povinen osobu, která nedodržuje zákaz kouření, vyzvat, aby v tomto jednání nepokračovala nebo aby prostor opustila. Tato osoba je povinna výzvy uposlechnout.

Bod (2) uvádí, že prostor, kde je kouření zakázáno, je osoba povinna u vstupu označit zjevně viditelnou grafickou značkou „Kouření zakázáno“.

Hlava IX § 36 se zabývá přestupky právnických a podnikajících fyzických osob. (8) Provozovatel provozovny stravovacích služeb se dopustí přestupku tím, že a) v rozporu s § 9 odst. 1 nevyzve osobu, která nedodržuje zákaz kouření na místě, na němž je kouření

zakázáno, aby v tomto jednání nepokračovala nebo aby prostor opustila nebo b) nesplní označovací povinnost podle § 9 odst. 2.

(10) Za přestupek lze uložit pokutu do a) 10 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 8 písm. b), b) 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 8 písm. a).

4.2 Část patnáctá: účinnost

„Tento zákon nabývá účinnosti dnem 31. května 2017“ (Úplné znění 2017: 162). Toto datum můžeme také znát jako Světový den bez tabáku, který byl vytvořen členskými státy WHO v roce 1987. Záměrem bylo upoutat globální pozornost na prevenci úmrtí a onemocnění, které tabák způsobuje (World health organization).

4.3 Zahrádky

Kouření je zakázáno ve vnitřním prostoru stavby, to je striktně dané. Zákon ohledně zahrádek či pergol není úplně jasný. Výjimky můžeme najít například v dočasných stavbách. K tomu je potřeba určená doba trvání od stavebního úřadu. Ovšem existují pergoly, které jsou i trvalou stavbou. V takovém případě to není zcela jasné. Co se týče čistě venkovního prostoru, tedy zahrádek, není kouření zákonem nijak regulováno. O tomto prostoru si může svobodně rozhodnout provozovatel podniku, zda bude kuřácký, či nikoli (Kindl 2017).

5 ZÁKAZ KOUŘENÍ CIGARET V RESTAURAČNÍCH ZAŘÍZENÍCH V ZEMÍCH EU

Úplný zákaz kouření platí v České republice necelý rok, ale řadíme se mezi 23 zemí Evropy, kde tento zákon již platí. Kouření cigaret je natolik rozšířený fenomén, že jsem se rozhodla přiblížit zákaz kouření v restauračních zařízeních v rámci Evropské unie, která má 28 členských států. Zákazy v níže popsaných zemí se vztahují pouze na restaurační zařízení, a to buď částečně, nebo úplně. Na následujícím seznamu, který je řazen abecedně, ukazují, kde platí zákon o zákazu kouření v restauracích a od jakého roku, kde naopak neplatí, a uvádím další doplňující informace.⁷

Belgie

Datum uzákonění bylo v roce 2011, ovšem je to jen částečný zákaz. Kuřáci mohou kouřit v jasně označených kuřáckých pokojích s odpovídající ventilací.

Bulharsko

Datum uzákonění bylo v roce 2012 a jedná se o úplný zákaz. Zákon není příliš dodržován.

Dánsko

Zákaz kouření v restauracích platí od roku 2007 s výjimkami. Kouření je povoleno v prostorách větších než 40m², kde jsou oddělené místnosti pro kuřáky, kde se nepodává jídlo a pití. Bary s obsluhující oblastí menší než 40m², které mají židle a stoly, mohou být kuřácké.

Estonsko

Od roku 2007 platí pro tuto zemi částečný zákaz. Kouření je povoleno v oddělených místnostech.

---

⁷ Informace v této kapitole jsem primárně čerpala z Smoke free partnership, konkrétně z Smoke free map a dále kontrolovala s daty ze Spotted by Locals.

Finsko

Částečný zákaz platí od roku 2007. Kouření je povoleno v oddělených prostorách, které jsou větrány. V těchto místech se nepodává jídlo ani pití.

Francie

Pro Francii platí částečný zákaz od roku 2007. Může se kouřit opět jen v oddělených místnostech, které jsou přísně popsány. V praxi je to zřídka dodržované.

Chorvatsko

Platí zde úplný zákaz kouření v restauracích od roku 2010.

Irsko

Průkopníkem tohoto zákazu se stalo Irsko, které jako první přišlo s úplným zákazem kouření, a to v březnu roku 2004. Od této doby se EU snaží prosadit tento zákon v celé Evropě.

Itálie

V Itálii platí zákaz kouření v restauracích od roku 2005. Kouření je povoleno v dobře větrané kuřácké místnosti.

Kypr

Úplný zákaz kouření je platný od roku 2010. Zákaz zde není příliš dodržován.

Litva

Pro Litvu platí zákaz kouření od roku 2011. Zákony o kouření jsou v Litvě obecně velmi přísné.

Lotyšsko

Od roku 2007 je zde úplný zákaz kouření.

Lucembursko

O roku 2014 se nesmí kouřit v restauracích s výjimkou oddělených místností, které jsou bez obsluhy.

Maďarsko

Od roku 2012 je zde úplný zákaz kouření v restauracích.

Malta

Od roku 2013 zde platí úplný zákaz.

Německo

Každá spolková země má své vlastní specifické předpisy. Ve třech spolkových zemích platí úplný zákaz kouření v restauracích.

Nizozemsko

Od roku 2008 se smí kouřit pouze v oddělených místnostech bez obsluhy.

Polsko

Od roku 2010 platí zákaz kouření, v oddělených prostorech je kouření povoleno.

Portugalsko

Od roku 2008 se smí kouřit pouze v oddělených místnostech, které jsou větrané.

Rakousko

Do roku 2018 je kouření povoleno v prostorech větších než 50m². V jednopokojových prostorech o rozloze od 50m² do 80m² a místech menších než 50m² se majitelé mohou rozhodnout, zda budou poskytovat prostory pro kuřáky či nekuřáky.

Rumunsko

Od roku 2016 je zákaz kouření v restauracích. Kuřácké místnosti jsou povoleny.

Řecko

Kompletní zákaz kouření v restauracích od roku 2003. Dodržování zákazu je zde velmi slabé.

Slovensko

Na Slovensku je od roku 2009 povoleno kouřit jen v oddělených prostorech.

Slovinsko

Od roku 2007 je zde částečný zákaz. Může se kouřit v místnostech, kde není jídlo a pití a tyto místnosti nesmí přesahovat 20% z celé nemovitosti a také nesmí být kuřácká místnost přechodová do nekuřácké. Slovinsko se řadí mezi země s největším počtem kuřáků a zákon není příliš dodržován.

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Přísný zákaz kouření platí od roku 2006 pro Skotsko a od roku 2007 pro Anglii, Severní Irsko a Wales. Zákaz je zde velmi striktně dodržován.

Španělsko

Kompletní zákaz od roku 2011.

Švédsko

Platí zde částečný zákaz od roku 2010. Oddělené místnosti pro kuřáky musí být dobře větrané a nesmí se tam nacházet jídlo a pití.

Z celkového počtu 28 zemí Evropské unie, včetně České republiky, kterou v tomto seznamu neuvádím, je 12 zemí označováno jako země s úplným zákazem kouření v restauracích. 15 zemí se snaží chránit občany před pasivním kouřením v tomto konkrétním prostoru tím, že je zákaz alespoň částečný. Německo řadím mezi země, které tento zákaz mají jen částečný, a to kvůli převaze spolkových zemí, kde zákaz není úplný. Zda je tento zákon dodržován, či ne, je už otázka druhá. Českou republiku můžeme řadit na stejnou úroveň s Irskem, Maďarskem, Španělskem a Spojeným královstvím. V těchto zemích platí úplný zákaz kouření cigaret v restauracích a je také dodržován. Kdybych měla jejich podobnost více přiblížit, tak zákaz kouření v těchto zemích platí také pro bary, pro místa veřejné dopravy jako jsou zastávky a pro pracoviště (Smoke free partnership 2015).

6 MOŽNÉ POHLEDY NA ZÁKAZ KOUŘENÍ

Hlavním cílem zákona je ochrana zdraví jedinců před pasivním kouřením, kteří inhalují tabákový kouř nedobrovolně. Jak jsem již zmínila v podkapitole 2.4 *Etika výzkumu a pozice výzkumnice*, snažila jsem se být po dobu svého výzkumu objektivní. Tuto kapitolu jsem se však rozhodla z části věnovat svému osobnímu názoru na protikuřácký zákon a dalším možným pohledům.

Panující prosazují svoji moc tak překvapivě lehce: „Pro toho, kdo pohlíží na lidské záležitosti okem filozofa, není nic překvapivějšího než pohled na to, jak snadno jsou ti početnější ovládáni méně početnými a s jakou okamžitou poddajností se lidé vzdávají svých vlastních pocitů a vášní ve prospěch těch, kdo jim vládnou. Když se zamyslíme nad tím, jakými prostředky se této překvapivé věci dosahuje, zjistíme (neboť síla je vždy na straně ovládaných), že jedinou oporou vládnoucích je smýšlení. Moc vládnout je tedy založena pouze na smýšlení, a platí to jak pro ty nejdespotičtější a nejmilitarističtější vlády, tak pro vlády nejsvobodnější a nejlidovější“ (Hume 1758 in Bourdieu 1998: 90). Záleží jen na tom, o jaká smýšlení se jedná.

Zákon museli nejdříve odhlasovat poslanci, dále se musel schválit v senátu a k úplnému dokončení stačí podpis prezidenta České republiky. Konečná podoba tohoto zákona byla poslanci schválena 9. prosince 2016 a senátem 19. ledna 2017. Miloš Zeman, ač je vášnivý kuřák, zákon schválil (Vojíková 2016). Politické strany a jejich členové, kteří hlasovali pro schválení zákona o zákazu kouření, spadají spíše do kategorie levicové strany⁸. Na tento zákon se dá také pohlížet jako na omezování svobody. To je spíše pohled stran pravicových. Politické hnutí ANO se nedá řadit ani k jedné straně. Dle mého osobního názoru se jedná o hnutí, které se přikloní k tomu, co je pro něj v daný okamžik nejvíce vyhovující.

---

⁸ Pro „ano“ hlasovalo 118 poslanců (ČSSD 38 hlasů, ANO 37 hlasů, KSČM 13 hlasů, TOP09 17 hlasů, ODS 0 hlasů, KDU-ČSL 10 hlasů, Úsvit 1 hlas a nezařazení poslanci 2 hlasy). Pro „ne“ hlasovalo pouze 23 poslanců (KSČM 4 hlasy, TOP09 2 hlasy, pouze jediné ODS bylo všemi hlasy pro ne- 12 hlasů, Úsvit 2 hlasy a nezařazení poslanci 3 hlasy) (Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky 2016).

V uplynulých měsících náš stát schválil různé zákony, jedním z nejvíce diskutovaných byla elektronická evidence tržeb aneb EET. Jedná se o zákon, který přišel od předsedy hnutí ANO, Andreje Babiše. I v tomto případě zajistila prosazení zákona vládnoucí koalice⁹ v čele s ČSSD (Besser 2016). Na EET se dá pohlížet i jako na částečnou kontrolu občanů. Jsou opravdu všechna tato nařízení myšlena v dobrém, nebo to jsou první kroky ke změně formy vlády?

„Naši poslušnost státních příkazů nelze chápat ani jako mechanické podřizování se určité síle, ani jako vědomý souhlas s určitým nařízením“ (Bourdieu 1998: 88-89). Ať už konkrétně s tímto zákonem souhlasíme, či nesouhlasíme, řídíme se jím.

S protikuřáckým zákonem nesouhlasím. Podle mého názoru je to omezování svobody i podnikání. Myslím si, že by se měl zákon alespoň zmírnit. Klasická pivnice bez kouření není zkrátka ono. Co se týče restaurací, tam je zákaz vhodný.

Naskytla se mi možnost udělat rozhovor s pravidelným hostem popsané pivnice. Jedná se o dlouhodobého kuřáka, který s tímto zákonem razantně nesouhlasí. Náš rozhovor se týkal zákazu kouření v restauracích, ale také politiky. Z našeho dialogu jasně vyplývá, že se jedná o odpůrce komunistů a celkově levicových stran a hlavně pana Babiše. Cílem rozhovoru bylo poukázat na další možný pohled na tento zákon.

„Komunisti měli být dávno zakázáni, jsou nereformovatelní. Jde z nich strach, mají plno řeči o demokracii, jakmile by se dostali ke korytu, tak by nám akorát zatli tipec. Bohužel Babiš je obdobný případ. Myslím si, že šel do vlády jen proto, aby si svůj byznys posvětil a ohlídal a lépe získal dotace. O čem taky svědčí to, že dvojnásobně zvýšil majetek za 4 roky, za dobu, co byl ve vládě. Ve vztahu k zákonu o kouření je to tak, že voliči ANO přešli od socanů a komunistů, takže to jsou levicoví voliči a ten zákon byl teda asi hlavně z dílny socanů a ANO se s tím svezlo. Nejsmutnější na tom celém je, že to je další omezování jak podnikání, tak svobody občanů a to se mně bytostně nelíbí. To utahování opasek a svobody, je čím dál tím horší a nechci se dožít

---

⁹ Do vládnoucí koalice tehdy patřily strany ČSSD, KDU-ČSL a hnutí ANO

toho, jak to bude vypadat za dvacet let. Hospodský si nemůže vybrat, jestli hosti budou kouřit nebo nebudou kouřit v jeho vlastním podniku a přišlo to v době, kdy spousta hospod byla nekuřácká, nehledě na to, že v kuřáckých se v době podávání obědů nekouřilo. Za následek to mělo to, že se zavřely hospody na vesnicích také kvůli EET, protože jejich provozovatelé neměli sílu bojovat s tou byrokracií. Vše jde ruku v ruce. Tím pádem skončil i život na vesnici, protože jak tam nemají hospodu, tak se lidé nemají kde scházet. Je to zase další jeden z omezujících zákonů. Člověk má být svobodný a omezovaný jen v nejnútnejší míře.“

Pro zařazení této výpovědi jednoho z mých respondentů jsem se rozhodla z toho důvodu, že si dává souvislosti k sobě a myslí do budoucnosti. Tento muž zažil doby komunismu, kdy byla svoboda velmi omezená a má obavy ze současného pozvolného omezování svobod jednotlivců.

Další respondent, který je také kuřák a pravidelným hostem jedné z restaurací, mi řekl: *„S kuřákem v partě přichází i nekuřáci, kteří s nimi chodí. Zákon udělal ironii osudu v tom, že skupinky, který chodily večer, mají teďka problém. Když půjdou do nekuřácké hospody, tak kuřáci budou stát venku a nekuřáci budou sedět vevnitř. Ono to tak intuitivně trhá společnost.“*

Lidé, v tomto případě kuřáci, si záměrně volí svou činnost, kouření, a snaží se uskutečnit svůj cíl, zapálit si a vykouřit svou cigaretu, na druhé straně lidé jednají pod tlakem, který závisí na společnosti a který omezuje jejich svobodnou volbu a do jisté míry určuje směr jejich jednání, to znamená, že kdyby se nacházel ve společnosti jeden či více nekuřáků, půjdou pod nátlakem ven s kuřáky, aby neseseděli u stolu sami a vyhnuli se tak například nepříjemné konverzaci, chvilkové nudě u stolu a podobně (Eriksen 2008: 111).

Dalším mým respondentem je kuřačka, která navštěvuje restauraci a se zákonem souhlasí. *„I přesto, že jsem několik let kuřačka, tak se zákonem souhlasím. Moje oblečení není po návštěvě restaurace cítit od kouře a já sama kouření omezila. I to postupné zdražování cigaret mě donutilo pořídít si elektronickou cigaretu, ale ještě jsem si na ni tolik nezvykla.“*

S mými kamarády si chodíme jednou týdně posedět, pijeme pivo a řešíme různé věci. Dříve jsem u toho kouřila jednu za druhou, ale teď čekám, až se události dořeší a pak si jdeme zakouřit. Na druhou stranu mi někdy přijde komické, když autem projíždím okolo podniků a lidé stojí s púllitry před vchodem a kolikrát jsou tak různě rozmístěni, že zabírají hodně místa venku. Vypadají, jak nějakí žebráci, co sedí s cigaretou a nedopitým pivem na patníku. S tím se bohužel nedá nic dělat.“

Její názor jsem se rozhodla zmínit kvůli tomu, že jako jedna z mála nahlíží i na situaci, která se odehrává před určitým podnikem. Může to vyvolat rušení nočního klidu, větší nepořádek na ulicích a je ohroženo zdraví kuřáků tím, že mohou stát na méně přehledném místě a projíždějící řidič nemusí včas zareagovat. Respondentka také tvrdí, že si chodí zakouřit ve chvíli, kdy se dořeší probíraná věc. Dalo by se říci, že se z toho stal jejich rituál. Na rituál můžeme pohlížet jako na sociální aspekt, který se neobejde bez symbolů. V tomto případě je naším symbolem cigareta, která pro kuřáka může symbolizovat pocit uklidnění, radost a další věci (Eriksen 2008: 263-268).

Jeden z respondentů v dotazníkovém šetření napsal větu: „*Babiš je král!*“ Ačkoliv není tento zákon propojen především s panem Babišem, je to natolik mediálně známá osoba, že je spojována už snad se vším, co se v politice děje. Každý z nás zastává určitý názor, který stále může svobodně vyjádřit. Je zajímavé sledovat odlišná vyjádření k různým věcem, vyslechnout si všechny argumenty, jak pozitivní, tak negativní, a i přesto všechno je důležité stát si za svým názorem a nenechat se ovlivňovat.

Cílem této kapitoly bylo poukázat, jaké politické strany stojí za schválením protikuřáckého zákona, a zamyslet se nad tím, zda není v poslední době už příliš omezování svobody.

7 INTERPRETACE A VYHODNOCENÍ DAT

Tato kapitola je věnována prezentaci a interpretaci dat, které jsem získala během mého výzkumu. Poskytnuté informace z dotazníkového šetření byly zpracovány v programu Microsoft Office Word 2013. Jak jsem již zmínila v kapitole 2. 3 *Průběh výzkumu*, můj výzkum byl rozdělen na dvě časové etapy. Následující grafy a tabulky jsou zpracovávány odděleně.

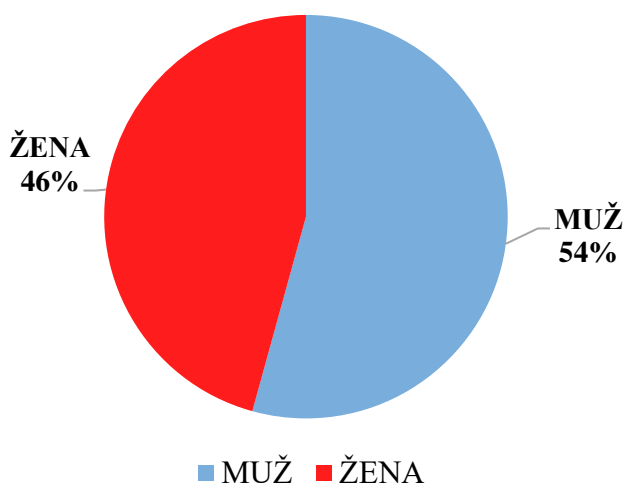
7.1 První část výzkumu

7.1.1 Dotazníky

V této podkapitole jsou zpracována data z dotazníkového šetření, které proběhlo v květnu roku 2017. V tuto dobu ještě zákon nenabyl své účinnosti. Získané informace jsou nejdříve uvedeny krátkým textem a následně zobrazeny v grafu nebo tabulkách. Jedná se o tři grafy a pět tabulek. Jejich název vždy odpovídá znění otázek, které byly v dotaznících. Celkový počet otázek je 7. Pro lepší orientaci připomínám, že celkový počet dotazovaných byl 70.

Graf číslo 1 zobrazuje, kolik procent mužů a žen se zúčastnilo prvního dotazníkového šetření. Celkový počet mužů byl 38 a celkový počet žen 32.

Graf č. 1: Pohlavní rozložení respondentů (“Jaké je Vaše pohlaví?”)

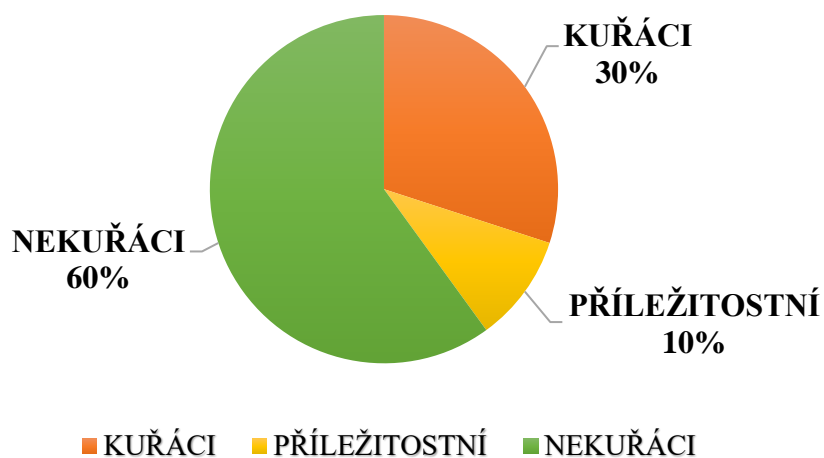
Tabulka číslo 1 uvádí věkové kategorie respondentů. Nejvíce zastoupená kategorie je od 41 do 50 let.

Tabulka č. 1: Věkové rozložení respondentů („Kolik je Vám let?“)

	20-30 let	31-40 let	41-50 let	51-60 let	61-70 let	71 let a výše	Celkem
Kuřáci	1	0	8	12	0	0	21
%	5 %	0 %	38 %	57 %	0 %	0 %	100 %
Příležitostní	4	1	0	2	0	0	7
%	57 %	14 %	0 %	29 %	0 %	0 %	100 %
Nekuřáci	11	9	12	4	2	4	42
%	26 %	21 %	28 %	10 %	5 %	10 %	100 %

Graf číslo 2 zobrazuje, kolik procent z dotazovaných bylo kuřáků, příležitostných kuřáků a nekuřáků. Největší zastoupení mají nekuřáci – 42 lidí, kuřáků bylo 21 a příležitostných kuřáků pouze 7.

Graf č. 2: Vztah respondentů ke kouření („Jste kuřák/kuřačka?“)

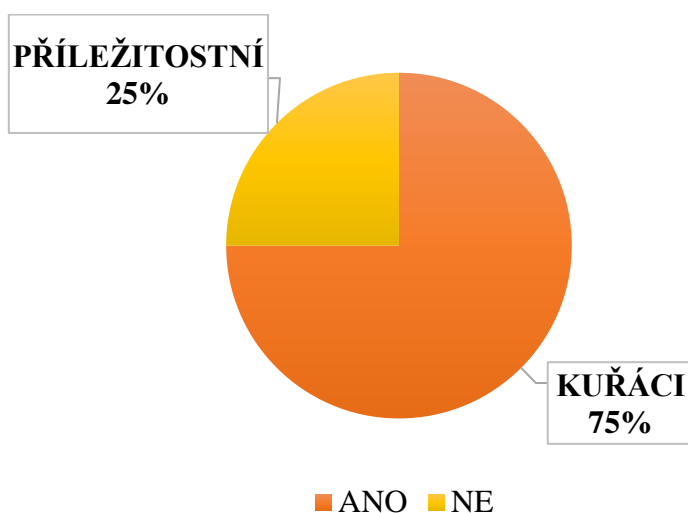
Tabulka číslo 2 ukazuje průměrný věk, kdy začali respondenti kouřit cigarety. Nejvíce začínali kouřit s dosažením plnoletosti.

Tabulka č. 2: Počáteční věk kouření („Od kolika let jste aktivní kuřák/kuřačka?“)

	14 let	15 let	16 let	17 let	18 let	19 let	20 let	Celkem
Kuřáci	1	2	4	3	6	2	3	21
%	5 %	10 %	19 %	14 %	28 %	10 %	14 %	100 %
Příležitostní	1	1	1	1	2	0	1	7
%	14,2 %	14,2 %	14,2 %	14,2 %	29 %	0%	14,2 %	100 %

Graf číslo 3 znázorňuje přiznání závislosti kuřáků a příležitostných kuřáků na tabáku. Všichni kuřáci odpověděli, že jsou závislí na tabáku. Občasní kuřáci oproti tomu tvrdí, že nejsou.

Graf č. 3: Závislost na tabáku ("Myslíte si, že jste na tabáku závislý/á?")

Tabulka číslo 3 ukazuje, kolik denně vykouří cigaret kuřáci a příležitostní kuřáci. 15 lidí z 21 si vystačí maximálně s jednou krabičkou cigaret na jeden den. Pro dalších 5 lidí stačí dvě krabičky a pouze jedna osoba potřebuje více než dvě krabičky cigaret denně.

Tabulka č. 3: Počet vykouřených cigaret („Kolik cigaret denně vykouříte?“)

	Méně než 5 cigaret	5-10 cigaret	10-20 cigaret	21-40 cigaret	Více než 40 cigaret	Celkem
Kuřáci	2	4	9	5	1	21
%	10 %	19 %	43 %	23 %	5 %	100 %
Příležitostní	7	0	0	0	0	7
%	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %

Tabulka číslo 4 zobrazuje, že pouze 8 nekuřáků nenavštěvuje kuřácké restaurace či hospody. Nejvíce zastoupená kategorie je návštěvnost restauračních zařízení *dvakrát a vícekrát do týdne*.

Tabulka č. 4: Návštěvnost restauračních zařízení („Jak často navštěvujete restaurace či hospody, které jsou kuřácké?“)

	Dvakrát a vícekrát do týdne	Jednou do týdne	Jednou za čtrnáct dní	Jednou až třikrát měsíčně	Nenavštěvuji	Celkem
Kuřáci	12	6	0	3	0	21
%	58 %	28 %	0 %	14 %	0 %	100 %
Příležitostní	2	2	0	3	0	7
%	29 %	29 %	0 %	42 %	0 %	100 %
Nekuřáci	10	9	8	7	8	42
%	24 %	21 %	19 %	17 %	19 %	100 %

Tabulka číslo 5 zobrazuje souhlas, nesouhlas či nerozhodnost se zákonem o zákazu kouření. Je zajímavé, že počet nekuřáků se od sebe s názorem výrazně neliší. U kuřáků je zcela jasný nesouhlas. Tato otázka mi pomůže k odpovědi na mou třetí výzkumnou otázku.¹⁰

Tabulka č. 5: Zhodnocení souhlasu se zákonem („Souhlasíte se zákonem o zákazu kouření v restauračních zařízeních?“)

	Ano	Ne	Nevím	Celkem
Kuřáci	2	15	4	21
%	10 %	71 %	19 %	100 %
Příležitostní	5	1	1	7
%	72 %	14 %	14 %	100 %
Nekuřáci	19	17	6	42
%	45 %	41 %	14 %	100 %

Kuřáci, kteří na tuto otázku odpověděli „ne“, uváděli jako nejčastější důvod takový, že se jim zákon zkrátka nelíbí. Dalším zdůvodněním nesouhlasu je omezování svobody. Odůvodnění odpovědi „ano“ u kuřáků bylo, že toho méně vykouří. Dále cituji tři odpovědi respondentů:¹¹

- „Zásah státu do svobody podnikání. Pivo bez cigarety není ono“.
- „V restauracích, kde se nevaří, by se mělo kouřit. Jinak je to na každém, co si zvolí za prostředí. (demokracie!!!!).“
- „Protože je to omezující, jak pro kuřáky, tak i pro majitele restaurací. Každý má právo se rozhodnout, jestli chce do kuřácké/nekuřácké restaurace a jakou restauraci chce provozovat.“

¹⁰„Jaký je názor návštěvníků zmíněných podniků na zákon o zákazu kouření?“ viz kapitola 2.5 Výzkumné otázky.

Příležitostní kuřáci nejvíce zmiňovali důvod, že bude jejich oblečení méně cítit kouřem.

Nekuřáci, kteří nesouhlasí se zákonem, uváděli jako hlavní důvod omezování svobody či podnikání.

- *„Každý majitel restaurace by si měl sám určit, jak s ním nakládá a pro IV. cenovou skupinu je to likvidační.“*
- *„Zákon je nejen zásahem do svobody člověka, ale také zásahem do svobody podnikání.“*

Nekuřáci, kteří se zákonem souhlasí, nejvíce zmiňují nepříjemný zápach způsobený cigaretami.

- *„Vadí mi zakouřené, zapáchající prostředí od cigaret. Bolí mě z kouře hlava a vadí mi zapáchající oblečení.“*
- *„Otravuje mě, když musím dýchat ten kouř, je to zdraví škodlivé.“*

Poslední dotazníková otázka **„Jak si myslíte, že Vás tento zákon ovlivní?“**, byla otevřená a přinesla mi různé pohledy na tento zákon. 55 dotazovaných z celkového počtu zastává názor, že je tento zákon z větších důvodů neovlivní.

- *„Návštěvnost to neovlivní, ale budu znechucená!“*
- *„Já budu chodit furt, ale bojím se, že kamarádi chodit nebudou.“*

Zbýlých 15 osob uvádělo různé důvody. Tato otázka mi také přispěje k odpovědi na mou třetí výzkumnou otázku. 2 respondenti odpověděli, že se jejich návštěvnost sníží. Jednalo se o kuřáky. 1 respondent uvedl, že ho to donutí omezit kouření. V tomto případě se jednalo o občasného kuřáka.

3 lidé ze 13 se shodli, že nebudou mít již problém s řešením kuřácké a nekuřácké restaurace. 4 osoby odpověděly, že budou chodit do restaurací častěji. Pro zbylé 3 tento zákon přinese větší pocit spokojenosti v restauracích. Těchto 10 respondentů patří mezi nekuřáky.

- *„Budu mít větší výběr, do které restaurace jít, nebudu se muset ohlížet, zda je kuřácká či ne.“*
- *„Já osobně budu do hospod chodit raději, ale abych tam neseseděla sama, když tam půjdu s kuřáky.“*

Já osobně jsem byla překvapená, že tak nízké číslo dotazovaných odpovědělo jinak, než slovem *neovlivní*. Ovšem musím brát v potaz, že se jedná o dobu, kdy zákon ještě neplatil, a věci, které člověk nezažije, se těžko hodnotí. Také se jednalo o letní období a zákon se nevztahuje na venkovní posezení. Lidé si například nemuseli uvědomovat omezenost v zimě a v chladném počasí. Neustálé vstávání od stolu a chození ven nemusí člověka také bavit celý večer, a proto je druhá část dotazníků uskutečněna v zimním období.

7.1.2 Rozhovory

V této podkapitole jsou zpracovány rozhovory, které byly uskutečněny s provozovateli restauračních zařízení. Měla jsem pro ně připraveno 7 otázek. Dostávalo se mi spíše stručných, ale srozumitelných odpovědí. Přesné znění otázky je vyznačeno tučně. Pořadí respondentů odpovídá pořadí popisu podniků v podkapitole 2.2 *Lokalita výzkumu* a 2.3 *Průběh výzkumu*. Respondenta číslo 4 jsem získala až v druhé části výzkumu, ale některé jeho odpovědi byly vhodné pro doplnění rozhovoru v první části, a proto se tu také částečně vyskytuje. Pro lepší orientaci uvádím krátký popis podniků pod čarou.¹²

---

¹² Respondent číslo 1 odpovídá pivnici
Respondent číslo 2 odpovídá restauraci
Respondent číslo 3 odpovídá sportovnímu baru s restaurací
Respondent číslo 4 odpovídá kavárně

1) Jaký typ restauračního zařízení máte?

Odpověď na tuto otázku jsem použila k přesnějšímu popisu zkoumaných podniků v podkapitole 2.2 *Lokalita výzkumu* a 2.3 *Průběh výzkumu*.

2) Je vaše zařízení kuřácké, nekuřácké nebo rozdělené? Proč tomu tak je?

Respondent č. 1: „*Je to pivnice, samozřejmě, že je kuřácká.*“

Respondent č. 2: „*Je to rozdělené, aby si lidé mohli vybrat. Přes obědy se tu nekouří vůbec.*“

Respondent č. 3: „*Je to kuřácký nonstop.*“

Respondent č. 4: „*Vždycky byla kuřácká. Ke kavárně to patří. Je tradice, že jdu na kafe a zakouřím si.*“

3) Jaký je Váš názor na zákon o zákazu kouření?

Respondent č. 1: „*Nesouhlasím s tím. U mě se ani nevaří, proč by nemohli kouřit.*“

Respondent č. 2: „*Myslím si, že se do roka zruší. Je to omezování, mizí svoboda podnikání.*“

Respondent č. 3: „*Kvůli tržbě s tím souhlasím, myslím si, že bude vyšší, ale zároveň s tím nesouhlasím, je to omezování a zásah do provozu.*“

4) Jste kuřák či nekuřák?

Respondent č. 1: „*Už 21 let nekuřák.*“

Respondent č. 2: „*Jsem nekuřák.*“

Respondent č. 3: „*Kouřím jen doutníky.*“

Respondent č. 4: „*Jsem kuřák.*“

5) Jaké je Vaše očekávání až tento zákon nabere účinnost?

Respondent č. 1: „*Bude chodit méně lidí.*“

Respondent č. 2: „*Myslím si, že začne chodit více lidí, hlavně na jídlo.*“

Respondent č. 3: „*Nic zvláštního od toho neočekávám.*“

6) Myslíte si, že se změní struktura zákazníků?

Respondent č. 1: „*Nemyslím. Chodí sem furt stejní lidi.*“

Respondent č. 2: „*Nezmění*“.

Respondent č. 3: „*Nezmění, chodí sem hlavně kvůli pivu a budou dál.*“

7) Plánujete udělat nějaká opatření?

Respondent č. 1: „*Neplánuji.*“

Respondent č. 2: „*Neplánuji, bojím se ale nepořádku před podnikem a odcházení bez placení. Mohu jediné nainstalovat kameru.*“

Respondent č. 3: „*Dám před vchod pár stolků s popelníky, víc dělat nebudu.*“

3 podniky byly před zákonem kuřácké a jeden byl rozdělen na dvě části s možností výběru. Provozovatelé s tímto zákonem z větší části nesouhlasí i přesto, že se jedná o nekuřáky. Velké obavy u provozovatelů nenastaly, a tudíž nepřemýšlely o nějakém větším opatření. Také se domnívají, že se nezmění struktura zákazníků.

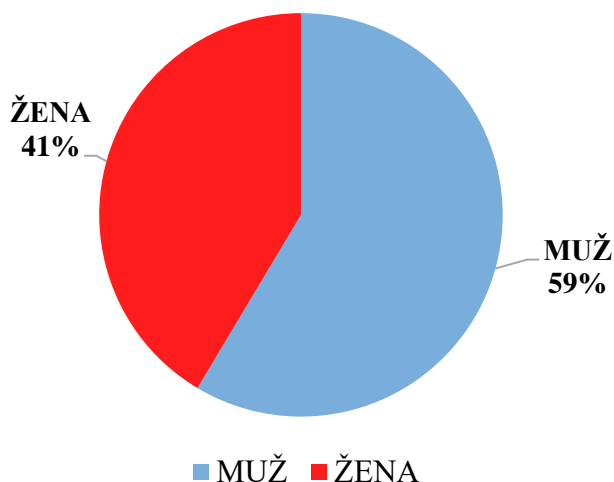
7.2 Druhá část výzkumu

7.2.1 Dotazníky

V této podkapitole jsou zpracovány data z dotazníkového šetření, které proběhlo v prosinci roku 2017 a v lednu 2018. V těchto měsících byl již zákon nějakou dobu účinný. Přibližně půl roku si občané na tento zákon zvykali a jejich názor se mohl změnit. Získané informace jsou nejdříve uvedeny krátkým textem a následně znázorněny v grafech nebo v tabulkách. Jedná se o dva grafy a čtyři tabulky. Jejich název vždy odpovídá znění otázek, které byly v dotaznících. Celkový počet otázek je 7. Pro lepší orientaci připomínám, že celkový počet dotazovaných byl opět 70.

Graf číslo 4 zobrazuje, kolik procent mužů a žen se zúčastnilo druhého dotazníkového šetření. Celkový počet mužů byl 41 a celkový počet žen byl 29. Což je dvakrát větší rozdíl mezi pohlavím než v prvním grafu v předchozí části.

Graf č. 4: Pohlavní rozložení respondentů („Jaké je Vaše pohlaví?“)

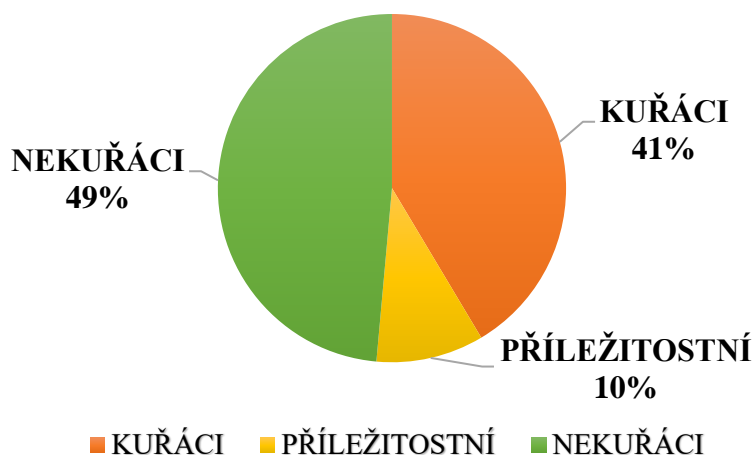
Tabulka číslo 6 uvádí věkové kategorie respondentů. Oproti první tabulce v první části výzkumu, začíná věková kategorie od osmnácti let a je zakončena věkovou kategorií do sedmdesáti let. Nejvíce zastoupenou kategorií je *21-30 let*.

Tabulka č. 6: Věkové rozložení respondentů („Kolik je Vám let?“)

	18-20 let	21-30 let	31-40 let	41-50 let	51-60 let	61-70	Celkem
Kuřáci	11	8	0	5	5	0	29
%	38 %	28 %	0 %	17 %	17 %	0 %	100 %
Příležitostní	1	5	0	0	1	0	7
%	14 %	72 %	0 %	0 %	14 %	0 %	100 %
Nekuřáci	4	11	7	7	4	1	34
%	12 %	32 %	20,5 %	20,5 %	12 %	3 %	100 %

Graf číslo 5 zobrazuje, kolik procent z dotazovaných bylo kuřáků, příležitostných kuřáků a nekuřáků. Největší zastoupení mají nekuřáci – 34 lidí, kuřáků bylo 29 a příležitostných kuřáků 7, což je stejné číslo jako v první části dotazníků.

Graf č. 5: Vztah respondentů ke kouření („Jste kuřák/kuřačka?“)

Následující tabulka zobrazuje návštěvnost v kuřáckých podnicích. Nejvíce zastoupená kategorie je *dvakrát a vícekrát do týdne*, stejně jako v první části dotazníků.

Tabulka č. 7: Návštěvnost restauračních zařízení („Navštěvoval/a jste kuřácké hospody či restaurace před uplatněním zákona o zákazu kouření?“)

	Dvakrát a vícekrát do týdne	Jednou do týdne	Jednou za čtrnáct dní	Jednou až třikrát měsíčně	Méně než jednou měsíčně	Nenavštěvoval/a	Celkem
Kuřáci	16	3	5	2	1	2	29
%	55 %	11 %	17 %	7 %	3 %	7 %	100 %
Příležitostní	4	2	0	0	1	0	7
%	57 %	29 %	0 %	0 %	14 %	0 %	100 %
Nekuřáci	11	6	5	2	9	1	34
%	32 %	18 %	15 %	6 %	26 %	3 %	100 %

Tabulka číslo 8 ukazuje, jak se změnila návštěvnost restauračních zařízení. Návštěvnost kuřáků se rapidně snížila. Nekuřáci oproti tomu chodí stále stejně, ale možná raději.

Tabulka č. 8: Změna návštěvnosti restauračních zařízení („Jak se změnila Vaše návštěvnost hospod či restaurací po uplatnění zákona o zákazu kouření?“)

	Chodím stejně	Chodím méně	Přestal/a jsem chodit	Chodím častěji	Celkem
Kuřáci	15	11	2	1	29
%	52 %	38 %	7 %	3 %	100 %
Příležitostní	6	1	0	0	7
%	86 %	14 %	0 %	0 %	100 %
Nekuřáci	31	1	0	2	34
%	91 %	3 %	0 %	6 %	100 %

Další otázka v mém dotazníku se týkala pouze kuřáků a příležitostných kuřáků. Většinu tento zákon nijak neovlivnil. Ty, kteří pocítují nějakou změnu, cituji pod tabulkou.

Tabulka č. 9: Ovlivnitelnost respondentů v kouření („Ovlivnil tento zákon Vaše kouření?“)

	Ano	Ne	Celkem
Kuřáci	10	19	29
%	34 %	66 %	100 %
Příležitostní	1	6	7
%	14 %	86 %	100 %

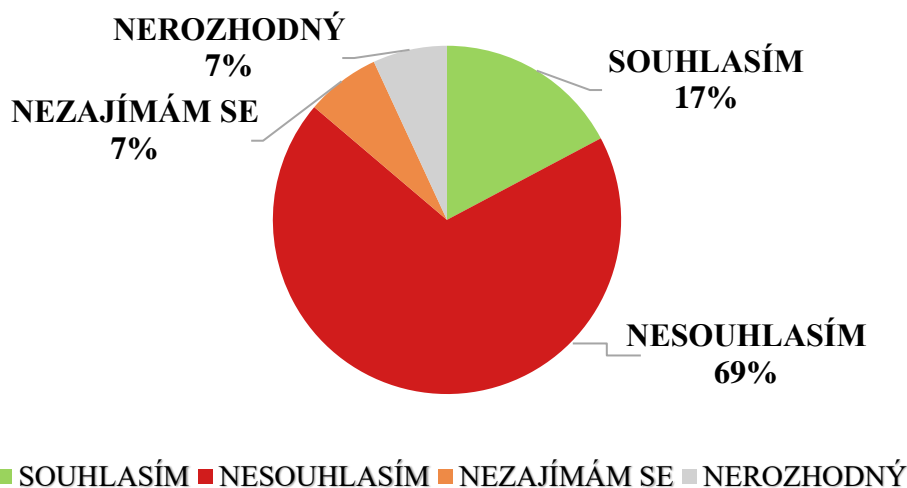
- „Kouřím elektronickou cigaretu, abych nemusel ven.“
- „Kouřím méně.“

Otázka „**Jaký je Váš momentální názor na tento zákon?**“ byla otevřená a respondenti měli prostor pro vyjádření svého mínění. Přineslo mi to širokou škálu odpovědí. Pro větší přehlednost jsem se rozhodla zpracovat tři grafy, každý z nich se věnuje jedné skupině tázaných. Odpovědi jsem řadila do tří až čtyř kategorií. Pod grafem zmiňuji některé důvody, kladné, záporné i neutrální, které respondenti uváděli a byly vhodné ke zveřejnění.

Graf číslo 6 je věnovaný kuřákům. Celkový počet kuřáků je 29, z toho 20 kuřáků se zákonem nesouhlasí, 5 dotazovaných souhlasí, 2 se o tento zákon nezajímají a zbylí 2 mají nerozhodný názor.

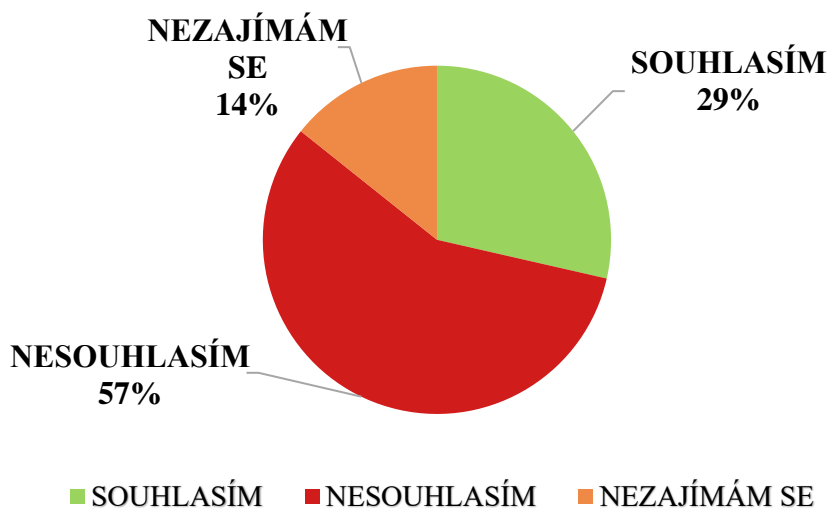
Graf č. 6 Názor kuřáků

- „*Jsem ráda, že už nesmrdím od cigaret.*“
- „*Kladný, souhlasím.*“
- „*Tento zákon je nesmyslný.*“
- „*Nemyslím si, že zakazování takových věcí je demokracie.*“
- „*Dokonalá pitomost.*“
- „*Diskriminace majitelů hospod.*“
- „*Nevím, proč by si lidi u piva nemohli zakouřit, jsem ale pro zákaz kouření v době obědů.*“

Následující graf je věnovaný příležitostným kuřákům. Celkový počet občasných kuřáků je 7. 2 z respondentů se zákonem souhlasí. 4 z nich se zákonem nesouhlasí a pouze 1 nemá na tento zákon názor.

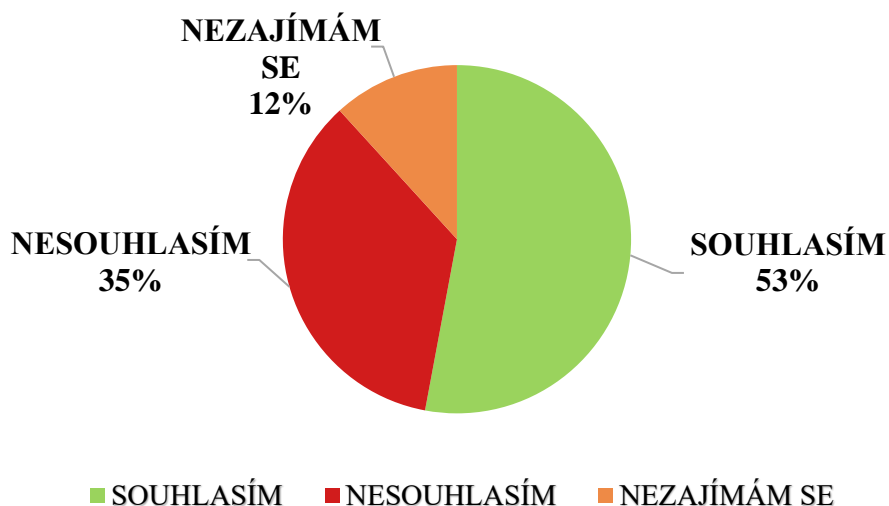
Graf č. 7 Názor příležitostných kuřáků

- „Neměnil bych. Alespoň člověk nesmrdí po návštěvě hospody.“
- „Je to blbost, hospoda je od toho, aby si lidi k pivku zakouřili. Takhle je to na prd!“
- „Nesmysl, nerozumím tomu, jak někdo může diktovat majitelům, co můžou a nemůžou ve svých podnicích.“

Poslední graf je věnovaný nekuřákům. Celkový počet nekuřáků je 34. 18 z nich se zákonem souhlasí, 12 z nich se zákonem nesouhlasí a 4 se o tento zákon nezajímají.

Graf č. 8 Názor nekuřáků

- „Do jisté míry s tím souhlasím, ovšem je diskutabilní, jestli stát skutečně může zakázat záležitost, která by měla patřit do rukou majitelů restaurací.“
- „Souhlasím se zavedením, i když vím, že je zákon diskriminační.“
- „Super! Přiblížili jsme se Evropě.“
- „I přesto, že jsem nekuřák, tak mi to vadí. Podle mě je to omezování podnikání.“
- „Vzhledem k tomu, že do hospody chodím jen velmi málo, zákon mě nezajímá.“

Pokud se zaměříme na otázku „*Jaký je Váš názor na zákon o zákazu kouření*“, která byla položena v prvním i ve druhém období dotazníkového šetření, dospějeme k tomu, že jsou pouze nepatrné rozdíly v počtu osob, které buď souhlasily, nesouhlasily či se o tento zákon nezajímají. V první části souhlasilo se zákonem 26 osob, 33 lidí nesouhlasilo, 11 lidí bylo bez názoru. V druhé části souhlasilo 25 lidí, tedy jen o jednoho méně. 36 osob nesouhlasilo, tedy se nám počet o 3 osoby zvýšil. 7 lidí bylo bez názoru a 2 osoby byly nakloněny k souhlasu i nesouhlasu. Vybrané odpovědi respondentů, které cituji, jsou zvolené podle zajímavosti a různorodosti. Respondenti uváděli i vulgární odpovědi, ty ve své práci nezmiňuji.

7.2.2 Rozhovory

V této podkapitole jsou zpracovány rozhovory, které byly uskutečněny s provozovateli restauračních zařízení. Měla jsem pro ně připraveno 9 otázek. Přesné znění otázky je vyznačeno tučně. Pořadí respondentů odpovídá pořadí popisu podniků v podkapitole 2.2 *Lokalita výzkumu* a 2.3 *Průběh výzkumu*. Respondent číslo 4 byl získán v průběhu této části. Pro lepší orientaci uvádím znovu krátký popis podniků pod čarou.¹³

---

¹³ Respondent číslo 1 odpovídá pivnici
 Respondent číslo 2 odpovídá restauraci
 Respondent číslo 3 odpovídá sportovnímu baru s restaurací
 Respondent číslo 4 odpovídá kavárně

1) Jaký je Váš momentální názor na zákon o zákazu kouření? Řídíte se tímto zákonem?

Respondent č. 1: „*Nesouhlasím s ním. Ano, řídím, ale když se blíží zavíračka, tak jednu cigaretu povolím.*“

Respondent č. 2: „*Jsem s ním spokojený. Je tu čisto a voňavo. Řídím se jím.*“

Respondent č. 3: „*Ano, řídím. Jinak mi je zákon nějak jedno.*“

Respondent č. 4: „*Neřídím. Mě učili, že kapitalismus se vyznačuje možností volby a že trh určuje sám, jak to bude. Tady je regulace trhu úplně jednoznačná. Se zákonem nesouhlasím.*“

2) Udělal/a jste nějaká opatření?

Respondent č. 1: „*Já můžu dávat leda popelník ven.*“

Respondent č. 2: „*Dal jsem akorát popelník na parapet.*“

Respondent č. 3: „*Platím dalšího vyhazovače, aby stál venku.*“

Respondent č. 4: „*Ne.*“

3) Změnila se průměrná tržba v uplynulých osmi až devíti měsících?

Respondent č. 1: „*Změnila se. Klesla.*“

Respondent č. 2: „*Je o trochu vyšší.*“

Respondent č. 3: „*Spolu s EET se to nedá říct.*“

Respondent č. 4: „*Tržby jsou daleko vyšší než dřív.*“

4) Změnila se struktura zákazníků?

Respondent č. 1: „*Začalo chodit méně lidí.*“

Respondent č. 2: „*Začalo chodit víc rodin s dětmi. Mám vyšší návštěvnost.*“

Respondent č. 3: „*V průměru je asi stejná, ale chodí více rodin s dětmi.*“

Respondent č. 4: „*Začali nám sem chodit lidi, kteří sem normálně nechodili. Ubyly matky s dětmi. K mé velké potěše, protože se domnívám, že dítě v kavárně nemá co dělat. Tato kavárna je koncipována tak, že nemá dětský koutek, není zde hračka, není zde vůbec nic. Přicházejí sem kuřáci a spolu s nimi i nekuřáci.*“

5) Kdyby se dal vybudovat prostor pro kuřáky, udělal/a byste ho?

Respondent č. 1: „*Udělal, kdybych pro to měl prostor.*“

Respondent č. 2: „*Určitě ne.*“

Respondent č. 3: „*Neudělal.*“

Respondent č. 4: „*Určitě bych ho udělala, ale není to možný.*“

6) Má vaše zařízení prodejní automat na cigarety? Můžete vyloučit prodej pod 18 let?

Respondent č. 1: „*Ano, má ho jiná firma na starosti, ale kontroluji, kdo si cigarety kupuje.*“

Respondent č. 2: „*Ne, prodávám už jen jednu značku cigaret na baru. Jeden karton mi teď vydrží i čtrnáct dní.*“

Respondent č. 3: „*Už delší dobu ne. Cigarety prodávám na baru.*“

Respondent č. 4: „*Ne.*“

7) Měl/a jste problémy s rušením nočního klidu, neplacením účtů, nepořádkem před podnikem a podobně?

Respondent č. 1: „*Jedna žena si stěžovala na kouř (pivnice je umístěna v baráku a přední hlavní vchod je společný), sama mi nalepila cedulku na dveře, aby lidi kouřili úplně venku.*“

Respondent č. 2: „*Možná menší nepořádek venku, ale to je za minutu zametené.*“

Respondent č. 3: „*Kvůli nepořádku a nočnímu klidu mám venku vyhazovače. Po desáté se platí na baru, je to na servírkách, jak to hlídají, ale nestává se to.*“

Respondent č. 4: „*V létě kvůli zahrádce, v zimě ani jednou.*“

8) Myslíte si, že v letním období to bude jiné?

Respondent č. 1: „*Kuřákům bude zákon vadit určitě míň, ale jiné to nebude.*“

Respondent č. 2: „*Bude to stejné.*“

Respondent č. 3: „*Bude to stejné.*“

Respondent č. 4: „*V létě bude daleko vyšší návštěvnost.*“

9) Kdyby se tento zákon zrušil, udělal byste z toho zase kuřácký podnik?

Respondent č. 1: „*Určitě, nekuřák tu skoro nikdo není.*“

Respondent č. 2: „*Předtím jsem to měl rozdělené, kdyby se zrušil, tak by byl určitě celý nekuřácký.*“

Respondent č. 3: „*Určitě nekuřácký. Je to pro mě finanční úleva. Ušetřím na ubrusech, vymalování, popelnících a tak.*“

Respondent č. 4: „*Byla a bude to vždy kuřácká kavárna.*“

Respondent č. 4 také řekl: „*V letním období to od nás byla trochu revolta v tom, že jsme venkovní prostor vyhradili pro kuřáky. Dali jsme cedulku, že si to pronajal pan majitel, a je to striktně pro kuřáky. Nicméně nekuřáky jsme tam nechávali sedět, ale to už byla taková demonstrace proti zákonu. Je ironií sedět v létě vevnitř, když zahrádka je venku.*“

Dalo by se říci, že provozovatel má symbolickou moc, pomocí které vytváří skupiny. Je to schopnost, díky které přesvědčuje lidi, aby přijali určité nové nazírání na sociální dělení (Bourdieu 231-232).

Provozovatelé podniků mají na zákon o zákazu kouření stále stejné názory až na jednoho. Provozovatel restaurace začal být naprosto spokojený. Poznal, že se mu jeho restaurace bez popelníků a zápachu z cigaret líbí daleko více. Velká opatření z nich nikdo neudělal. V klasické pivnici se snížila návštěvnost i tržba. V restauraci je tomu přesně naopak. Kavárna má výhodu v tom, že poskytuje hodně míst k sezení na zahrádce, a z toho důvodu má v létě větší tržbu i návštěvnost než ostatní podniky. Díky tomu, že zákon nedodrží, se jí oba faktory navýšily i v zimním období. Pro vybudování prostoru pro kuřáky je kavárna s pivnicí. Myslí si, že jejich podnik bez kouření není zkrátka ono (proto se v kavárně kouří dále). Restaurace to vidí naopak.

7.3 Vyhodnocení dat

Jsem ráda, že odpovědi respondentů nebyly zaměřeny jen na jejich osobu, ale dotazovaní brali zákon také objektivně. Tím mám na mysli zmíněné omezování svobody, omezování podnikání nebo likvidaci IV. cenové skupiny.

Tato tabulka udává celkový počet kuřáků, příležitostných kuřáků a nekuřáků z prvního a druhého dotazníkového šetření. Početní rozdíl mezi kuřáky i nekuřáky je 7, tedy shodný. Příležitostných kuřáků je v obou případech 7.

Tabulka č. 10 Celkový počet respondentů

	Kuřáci	Příležitostní	Nekuřáci	Celkem
1. kolo	21	7	42	70
2. kolo	29	7	34	70
Celkem	50	14	76	140

Následující tabulka uvádí výsledky z prvního a druhého kola dotazníkového šetření na názor o zákazu kouření. Poslední řádek uvádí celkové počty dotazovaných.

Tabulka č. 11 Názor na zákon o zákazu kouření

	Souhlasím	Nesouhlasím	Bez názoru	Nerozhodný	Celkem
1. kolo	25	36	7	0	70
2. kolo	26	33	11	2	70
Celkem	51	69	18	2	140

Tabulka poukazuje na předchozí tabulku, jen je tentokrát rozdělená do tří kategorií, a to na *kuřáci, příležitostní kuřáci a nekuřáci*. Spodní řádek celkového počtu se neliší, ale celkový počet napravo odpovídá počtu kuřáků, příležitostných kuřáků a nekuřáků z obou dotazníkových šetření (stejně jako *Tabulka č. 10*).

Tabulka č. 12 Názor na zákon o zákazu kouření rozdělen do kategorií

	Souhlasím	Nesouhlasím	Bez názoru	Nerozhodný	Celkem
Kuřáci	7	35	6	2	50
Příležitostní	7	5	2	0	14
Nekuřáci	37	29	10	0	76
Celkem	51	69	18	2	140

V mém dotazníkovém šetření je o 16 nekuřáků více než kuřáků, a to nepočítám občasné kuřáky. Dalo by se tedy předpokládat, že většina hlasů se bude přiklánět k tomu, že se zákonem souhlasí. Opak je pravdou. I přes nižší počet kuřáků je tento zákon hodnocen tak, že lidé s ním nesouhlasí. Kdybychom ke kuřákům přičetli i občasné kuřáky, stále jich je méně než nekuřáků a na výsledku by to nic nezměnilo.

8 ZÁVĚR

Má bakalářská práce byla zaměřena na protikuřácký zákon. Začátek je věnovaný metodologii, kde se seznamujeme s terénem, průběhem výzkumu, použitými výzkumnými metodami a sběrem dat. Další kapitola je věnovaná základním pojmům, co se kouření týče. Následující kapitoly se věnují protikuřáckému zákonu v České republice a následně porovnávání s ostatními zeměmi Evropské unie. Ve své práci zmiňuji různé názory na zákon. V závěru se věnuji interpretaci a vyhodnocení dat. Cílem mé bakalářské práce bylo získat odpovědi na mé předem stanovené výzkumné otázky. Také jsem chtěla poukázat, jak se k zákonu staví provozovatelé podniků, kuřáci a nekuřáci.

Na první otázku *„Jaké změny plánují provozovatelé restaurací učinit po uplatnění zákona o zákazu kouření?“*, na kterou jsem získávala odpověď v prvním období mého výzkumu. Dospěla jsem k jiným odpovědím, než jsem na začátku zkoumání očekávala. Předpokládala jsem například změnu interiéru či nainstalování venkovních kamer kvůli utíkání hostů bez placení. Všichni tři provozovatelé, kterých se tato otázka týkala, odpovídali tak, že žádné velké změny neplánují. Jediná změna, která nastala, byla taková, že jeden z provozovatelů umístil dva stolky s popelníky před vchod.

Druhá otázka: *„Jakým způsobem ovlivnil zákaz kouření návštěvnost a tržby ve sledovaných podnicích?“* byla zodpovězena díky provozovatelům ve druhé části mého výzkumu, kde se počet respondentů zvýšil ze tří na čtyři. Co se týče návštěvnosti, restaurace začaly více vyhledávat rodiny s dětmi a to má za následek větší návštěvnost. V pivnici návštěvnost klesla. Kavárna zaznamenala nárůst počtu hostů i jejich jinou strukturu. Na tomto místě naopak ubyly matky s dětmi. Co se týče tržby, tak kavárna s restaurací ji mají větší. V pivnici klesla spolu s návštěvností i tržba. Provozovatel sportovního baru s restaurací tvrdí, že se to nedá určit.

Poslední výzkumná otázka: „*Jaký je názor návštěvníků zmíněných podniků na zákon o zákazu kouření?*“ se týkala návštěvníků podniků. Odpovědi jsem získávala pomocí dotazníků. Podle vyhodnocených výsledků jsem došla k závěru, že většina návštěvníků s tímto zákonem nesouhlasí. 18 respondentů uvedlo, že nemají na tento zákon svůj osobní názor. Dle mého mínění má mít každý člověk svůj názor na danou věc, a proto mě toto číslo překvapuje a přijde mi vysoké.

Během mého výzkumu se mi dostalo odpovědí na mé všechny výzkumné otázky pomocí rozhovorů a dotazníkového šetření. Zákon o zákazu kouření platí necelý rok a je možné, že postupem času se občané s tímto zákonem sžijí a negativní názory ubudou.

9 SEZNAM LITERATURY

1. Bartlová, E. 1997. *Odvykání kouření*. Praha: Státní zdravotní ústav.
2. Besser, V. 2016. Kdo odsouhlasil šmírovací zákon – elektronickou evidenci tržeb, *Forum 24*. Dostupné z: <http://forum24.cz/kdo-odsouhlasil-smirovaci-nastroj-elektronickou-evidenci-trzeb/> [6. 3. 2018]
3. Bourdieu, P. 1998. *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.
4. Cahiers du cerfes, no 8. 1995. *Antologie francouzských společenských věd. Antropologie, sociologie, historie*. Praha: CeFReS.
5. Csémy, L., H. Sovinová, P. Sadílek 2014. Užívání tabáku v České republice 2013. *Státní zdravotnický ústav: 14*. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/documents/czpz/CPVZ_aktualne/Tabak_Sovinova/Uzivani_Tabaku2013.pdf [7. 1. 2018]
6. Česko v datech 2017. *Mladí kuřáci, staří žebráci? Kolik Češi vykouří cigaret a kolik je to stojí*. Dostupné z: <http://www.ceskovdatech.cz/clanek/58-mladi-kuraci-stari-zebraci-kolik-cesi-vykouri-cigaret-a-nsbp-kolik-je-nsbp-to-stoji/#article-content> [5. 1. 2018]
7. ČTK. 2016. V Turkmenistánu zakázali prodej cigaret a zřídili výbor pro veřejné blaho, *Forum 24*. Dostupné z: <http://forum24.cz/udalosti/ve-turkmenistanu-zakazali-prodej-cigaret-a-zridili-vybor-pro-verejne-blaho/> [8. 3. 2018]
8. Eriksen, T. H. 2008. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Portál.
9. Gilman, S., Z. Xun 2006. *Příběh kouře*. Praha: Dybbuk.
10. Hendl, J. 2005. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
11. Hirt, T. 2012. *Vybrané kapitoly z aplikované sociální antropologie*. Plzeň: Západočeská univerzita.
12. Hrych, E. 1996. *Slavná historie tabákového dýmu*. Praha: Forma.

13. Hume, D. 1758. *Essays and treatises on several subjects*. Edinburgh: A. Millar; and A. Kincaid and A. Donaldson.
14. Janečková, H., H. Hnilicová 2009. *Úvod do veřejného zdravotnictví*. Praha: Portál.
15. Kernová, V., V. Kebza 2004. Prevence kuřáctví a možnosti odvykání kouření, in Sovinová, H., L. Csémy (eds.), *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice, 19*. Praha: Státní zdravotní ústav.
16. Kindl, T. 2017. Zákaz kouření: návod pro hostinské, *Epravo*. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakaz-koureni-navod-pro-hostinske-104823.html> [10. 3. 2018]
17. Králíková, E., J. T. Kozák 2003. *Jak přestat kouřit*. Praha: Maxdorf.
18. Kryzánek, L. 2014. Bhútán postavil kuřáky mimo zákon, *Idnes*. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/bhutan-postavil-kuraky-mimo-zakon-d52-zahranicni.aspx?c=A041217_100111_zahranicni_mhk [8. 3. 2018]
19. Langrová, K. 2004. *Zdravotní důsledky expozice pasivnímu kouření*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky.
20. Miovský, M. 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.
21. Novák, M. 1980. *O kouření*. Praha: Avicenum.
22. Poll, B. 2015. Is smoking allowed in Europe's bars? (Updated), *Spotted by locals*. Dostupné z: <http://www.spottedbylocals.com/blog/is-it-allowed-to-smoke-in-europes-bars/> [4. 3. 2018]
23. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. 53. schůze, 351. hlasování, 9. prosince 2016, 11:56. *Vl.n.z. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návyk. látek – EU* Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=64925> [6. 3. 2018]
24. Reichel, J. 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada.

25. Smoke free partnership. 2015. Dostupné z: <https://smokefreepartnership.eu/our-policy-work/smokefree-map> [4. 3. 2018]
26. Sovinová, H., L. Csémy 2013. Užívání tabáku a alkoholu v České republice 2012. *Státní zdravotnický ústav*: 27. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/documents/czzp/zavislosti/Uzivani_tabaku_a_alkoholu_v_Ceske_republice_2012.pdf [7. 1. 2018]
27. Sovinová, H., L. Csémy 2015. Užívání tabáku a alkoholu v České republice 2014. *Státní zdravotnický ústav*: 32. Dostupné z: [http://www.szu.cz/uploads/documents/czzp/MUDr. Kernova/Uzivani_tabaku_a_alkoholu_v_CR_2014.pdf](http://www.szu.cz/uploads/documents/czzp/MUDr._Kernova/Uzivani_tabaku_a_alkoholu_v_CR_2014.pdf) [7. 1. 2018]
28. Sovinová, H., L. Csémy 2016. Užívání tabáku v České republice 2015. *Státní zdravotnický ústav*: 18. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/documents/czzp/zavislosti/Uzivani_tabaku2015.pdf [7. 1. 2018]
29. Sovinová, H., L. Csémy, P. Sadílek 2004. Kouření v České republice, in Sovinová, H., L. Csémy (eds.), *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice, 4*. Praha: Státní zdravotní ústav.
30. Stöckelová, T., Y. A. Ghosh 2013. *Etnografie: improvizace v teorii a terénní praxi*. Praha: Slon.
31. Tyler, A. 2000. *Drogy v ulicích*. Praha: Ivo Železný.
32. Úplné znění 2017. *Ochrana zdraví*. Ostrava-Hrabůvka: Sagit.
33. Váňová, A., M. Skývová, L. Csémy 2017. Užívání tabáku a alkoholu v České republice 2016. *Státní zdravotnický ústav*: 1-34. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/documents/czzp/zavislosti/uzivani_tabaku_2016_17_7.pdf [7. 1. 2018]

34. Vojíková, M. 2016. Protikuřácký zákon, *Zprávy alfa 9*. Dostupné z:
<http://zpravy.alfa9.cz/absolutenm/templates/zprava.aspx?a=47245> [6. 3. 2018]
35. World health organization. *Who report on the global tobacco epidemic, 2009*.
Dostupné z: http://www.who.int/tobacco/mpower/2009/GTCR_2009-web.pdf [4. 3.
2018]
36. World health organization. *World No Tobacco Day*. Dostupné z:
<http://www.who.int/tobacco/wntd/previous/en/> [29. 1. 2018]

10 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – Pohlavní rozložení respondentů („Jaké je Vaše pohlaví?“)

Graf č. 2 – Vztah respondentů ke kouření („Jste kuřák/kuřačka?“)

Graf č. 3 – Závislost na tabáku („Myslíte si, že jste na tabáku závislý/á?“)

Graf č. 4 – Pohlavní rozložení respondentů („Jaké je Vaše pohlaví?“)

Graf č. 5 – Vztah respondentů ke kouření („Jste kuřák/kuřačka?“)

Graf č. 6 – Názor kuřáků

Graf č. 7 – Názor příležitostných kuřáků

Graf č. 8 – Názor nekuřáků

11 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Věkové rozložení respondentů („Kolik je Vám let?“)

Tabulka č. 2 – Počáteční věk kouření („Od kolika let jste aktivní kuřák/kuřačka?“)

Tabulka č. 3 – Počet vykouřených cigaret („Kolik cigaret denně vykouříte?“)

Tabulka č. 4 – Návštěvnost restauračních zařízení („Jak často navštěvujete restaurace či hospody, které jsou kuřácké?“)

Tabulka č. 5 – Zhodnocení souhlasu se zákonem („Souhlasíte se zákonem o zákazu kouření v restauračních zařízeních?“)

Tabulka č. 6 – Věkové rozložení respondentů („Kolik je Vám let?“)

Tabulka č. 7 – Návštěvnost restauračních zařízení („Navštěvoval/a jste kuřácké hospody či restaurace před uplatněním zákona o zákazu kouření?“)

Tabulka č. 8 – Změna návštěvnosti restauračních zařízení („Jak se změnila Vaše návštěvnost hospod či restaurací po uplatnění zákona o zákazu kouření?“)

Tabulka č. 9 – Ovlivnitelnost respondentů v kouření („Ovlivnil tento zákon Vaše kouření?“)

Tabulka č. 10 – Celkový počet respondentů

Tabulka č. 11 – Názor na zákon o zákazu kouření

Tabulka č. 12 – Názor na zákon o zákazu kouření rozdělen do kategorií

12 SEZNAM CITOVANÝCH RESPONDENTŮ

Respondent č. 1 – Provozovatel pivnice

Respondent č. 2 – Provozovatel restaurace

Respondent č. 3 – Provozovatel restaurace se sportovním barem

Respondent č. 4 – Provozovatel kavárny

Respondent č. 5 – Tento respondent je zmíněn v kapitole 6 *Možné pohledy na zákaz kouření*.

Jedná se o muže ve věku 54 let, který je vášnivý kuřák a pravidelný návštěvník popsané pivnice

Respondent č. 6 - Tento respondent je zmíněn v kapitole 6 *Možné pohledy na zákaz kouření*.

Jedná se o ženu, která je kuřačka ve věku 56 let a pravidelně navštěvuje popsanou restauraci.

Respondent č. 7 - Tento respondent je zmíněn v kapitole 6 *Možné pohledy na zákaz kouření*.

Jedná se o ženu, které je 45 a se zákonem nesouhlasí, i přesto, že je to kuřačka.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Dotazník číslo 1

Příloha 2 – Dotazník číslo 2

Příloha 1

Dobrý den, jmenuji se Veronika Lelková a jsem studentkou druhého ročníku Sociální antropologie Univerzity Pardubice. Ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku, jehož výsledky budou podkladem pro vypracování mé bakalářské práce na téma České pohostinství v kontextu zákazu kouření. Děkuji Vám.

1) Jaké je Vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2) Jste kuřák/kuřačka? Pokud odpovíte „ne“, přejděte na otázku číslo 6.

- a) ano
- b) občasný/a
- c) ne

3) Kolik cigaret denně vykouříte?

- a) méně než 5
- b) 5-10 cigaret
- c) 10 – 20 (max. jedna krabička)
- d) 21 – 40 (max. 2 krabičky)
- e) více než 40

4) Od kolika let (alespoň přibližně) jste aktivní kuřák / kuřačka? _____

5) Myslíte si, že jste na tabáku závislý/á?

- a) ano
- b) ne

6) Kolik je Vám let? _____

7) Jak často navštěvujete restaurace / hospody, které jsou kuřácké?

- a) dvakrát a vícrát do týdne
- b) jednou do týdne
- c) jednou za čtrnáct dní
- d) jednou až třikrát měsíčně
- e) nenavštěvuji

8) Souhlasíte se zákonem o zákazu kouření v restauračních zařízeních? Proč ano / ne?

a) Ano a proč?

---

b) Ne a proč?

---

c) Nevím

9) Jak si myslíte, že Vás tento zákon ovlivní? Např. změní se Vaše návštěvy restauračních zařízení?

Příloha 2

Dobrý den, jmenuji se Veronika Lelková a jsem studentkou třetího ročníku Sociální antropologie Univerzity Pardubice. Ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku, jehož výsledky budou podkladem pro vypracování mé bakalářské práce na téma České pohostinství v kontextu zákazu kouření. Děkuji Vám.

1) Jaké je Vaše pohlaví?

- c) muž
- d) žena

2) Kolik je Vám let? _____

3) Jste kuřák / kuřačka?

- d) ano
- e) občasná/ý
- f) ne

4) Navštěvoval/a jste kuřácké hospody či restaurace před uplatněním zákona o zákazu kouření?

- f) dvakrát a vícrát do týdne
- g) jednou do týdne
- h) jednou za čtrnáct dní
- i) jednou až třikrát měsíčně
- j) méně než jednou měsíčně
- k) nenavštěvoval/a

5) Jak se změnila Vaše návštěvnost hospod či restaurací po uplatnění zákona o zákazu kouření?

- a) nezměnila, chodím stále stejně
- b) chodím méně
- c) přestal/a jsem restaurační zařízení navštěvovat
- d) chodím častěji

6) Jaký je Váš momentální názor na tento zákon?

-Následující otázka je jen pro kuřáky, pro nekuřáky dotazník končí, děkuji.

7) Ovlivnil tento zákon Vaše kouření?

a) ano

-jak? _____

b) ne, kouřím stejně jako předtím

c) jiná odpověď: _____